

N

**Anna Donovalová
Marcela Linková**

**Nízká účast vědkyň
a vědců v ERC
grantech – analýza
dotazníku**

Nízká účast vědkyň a vědců v ERC grantech

Analýza dotazníku

Obsah

Shrnutí studie **4**

část **1** **6**

Úvod

část **2** **8**

Představení ERC grantů

část **3** **10**

**Nízká účast na ERC grantech
v ČR a její genderové aspekty**

část **4** **12**

Metodologie

4.1. Příprava a design dotazníku **13**

4.2. Distribuce dotazníku **14**

4.3. Odpovědi **14**

4.4. Analýza dat **15**

4.5. Limity analýzy **15**

část **5** **16**

Výsledky

- 5.1.** Profil respondentka*ky **17**
  - 5.2.** Podání a získání ERC grantu **20**
  - 5.3.** Důvody pro účast či neúčast na ERC grantech **21**
  - 5.4.** Překážky při podávání žádosti o ERC grant **34**
  - 5.5.** Žádost o grant jsem nepodal*a **38**
-

část **6** **42**

Změny vedoucí ke zvýšení účasti na ERC grantech

- 6.1.** Obecné změny vedoucí ke zvýšené účasti českých vědců a vědkyň na ERC grantech **43**
  - 6.2.** Změny vedoucí k vlastní účasti na ERC grantech **48**
-

část **7** **54**

Genderové aspekty (ne)účasti na ERC

část **8** **57**

Shrnutí

- 8.1.** Nedostatečná institucionální podpora **58**
  - 8.2.** Finanční prostředky a časové kapacity **58**
  - 8.3.** Informovanost **59**
-

část **9** **60**

Doporučení

část **10** **62**

Závěr

Bibliografie **64**

Příloha č. 1 **66**

Shrnutí studie

Granty Evropské výzkumné komise (ERC granty) jsou považovány za jedny z nejprestižnějších grantů, jejichž jediným kritériem je vědecká excelence. Účast vědců a vědkyň v České republice je u těchto grantů nízká. Tato studie analyzuje zjištění vycházející z dotazníku, která proběhla mezi vědci*kyňemi a výzkumníky*nicemi a která se týkala konkrétních důvodů nízké účasti na ERC grantech a překážek, na které vědci a vědkyně narážejí.

Dotazníku se zúčastnilo 218 lidí, z toho 124 vědců a 94 vědkyň. Dotazník nabízel uzavřené i otevřené otázky, které byly okódované a analyzované kombinací kvalitativních i kvantitativních metod.

Převážná většina respondentů a respondentek alespoň uvažovala o účasti na ER grantech (78 %), grantovou žádost o ERC grant pak skutečně podalo (případně v současnosti podává) necelá třetina z nich (29 %). Nejčastěji respondenti*tky uvažovali/y o typu grantu ERC Starting Grant. Nejzastoupenějším oborem provádění výzkumu byly přírodní vědy.

Pro vědce a vědkyně jsou jedním z největších motivátorů pro účast na ERC grantech finanční prostředky, výzkumný rozvoj a získání nezávislosti, všechny tyto tři nejčastější odpovědi pak udávali vědci více než vědkyně. Vedle těchto odpovědí pak vědci a vědkyně od získání ERC grantů očekávají také zlepšení pracovních podmínek, intenzivnější výzkumnou spolupráci a získání prestiže, se kterou jsou ERC granty spojené. Naopak jako důvody pro neúčast uváděli vědci a vědkyně především nedostatečnou institucionální podporu a povahu ERC grantů.

Jednou z největších překážek, se kterou se vědci a vědkyně setkávají při snaze o získání ERC grantu, je nedostatek informací, a to nejen o jejich existenci a fungování, ale chybí také relevantní informace potřebné při procesu podávání žádosti. Další významnou překážkou, kterou shodně vědci a vědkyně udávají, je nedostatečná podpora jejich instituce. I přestože jsou ERC jedny z nejprestižnějších grantů vůbec, instituce dle výpovědí respondentů a respondentek o granty buď nestojí, nebo je jejich motivace a podpora pouze deklarovaná, ale neuskutečněná. Ve výjimečných případech dokonce kroky instituce dle výpovědí znemožnily podání či získání grantu. Tato problematika prostupuje celým dotazníkem. Vědci a vědkyně pocítují jako zásadní problém i financování vědy, tedy nedostatečné institucionální financování, nutnost dofinancování vlastní vědecké činnosti účelovými prostředky nebo více úvazky, případně netransparentnost v zacházení s účelovými prostředky na své instituci. S tím se pojí také nedostatečné časové kapacity, kvůli kterým nejsou vědci a vědkyně schopni zpracovat náročnou žádost o ERC grant.

Výsledky dotazníku ukazují na rozdílné zkušenosti vědců a vědkyň. Nejvíce se do dotazníku propisují faktory jako kariérní přestávka a péče o dítě či rodinného příslušníka*príslušnice, které zejména vědkyním znesnadňují nebo znemožňují žádat o ERC granty. Tyto faktory se téměř neobjevují v případě mužů. Vědkyně by ocenily větší institucionální podporu (kterou jako nedostačující uvádějí v několika otázkách dotazníku) a více kapacit na možné zpracování žádosti a realizaci ERC grantu. Vědci očekávají především více finančních prostředků, samostatnost ve vědecké a výzkumné práci s vlastní výzkumnou skupinou a prestiž. Vědci uvádějí více důvodů pro podání žádosti a účasti na ERC grantech a zároveň uvádějí méně překážek, vědkyně naopak uvádějí více důvodů pro neúčast a více překážek, které jim v podání brání.

Úvod

Granty Evropské výzkumné rady (European Research Council, dále jen ERC granty) jsou jedny z neprestížnějších grantových schémat v EU. V mnoha zemích, včetně ČR, se staly měřítkem kvality, a jsou tak důležitým indikátorem excelence výzkumných institucí. Statistiky zveřejňované ERC poukazují na rozdíly v podílu žen a mužů mezi žadateli o tyto granty, zejména v případě Advanced Grants, ale i tam došlo k nárůstu podílu žadatelek ze 14 % v roce 2014 na 21 % v roce 2021. Zároveň se ukazuje, že míra úspěšnosti žen a mužů se v čase přibližuje. Zatímco u ERC grantů byla v letech 2007 až 2013 úspěšnost žen stabilně nižší, v Horizontu 2020 je úspěšnost vyrovnaná (13 % u Starting Grants, 14 % u žen a 13 % u mužů v případě Consolidator Grants a 10 % u Advanced Grants). Z hlediska celkové úspěšnosti dle země hostitelské instituce za období 2007 až 2021 se ukazuje úspěšnost žen a mužů z českých institucí jako vyrovnaná v případě Starting a Consolidator grantů, u Advanced grantů se objevují významnější rozdíly v úspěšnosti ve prospěch vědců (European Commission, 2022).

ERC granty mají pouze jediné kritérium a tím je vědecká excelence. Jejich získání je tedy podmíněno vynikajícími výsledky a excelentní vědeckou praxí spolu s unikátním a expertně zpracovaným projektem. ERC granty tedy nejsou dostupné plošně, získávají je špičkové vědkyně a vědci. Přesto je v České republice účast na ERC grantech velice nízká, a to celkově, ale především v počtech vědkyň, které o ERC granty žádají (Frank, 2024).

Tyto rozdíly nemusí být způsobené pouze výběrovou povahou ERC grantů, ale i systémovými překážkami, které dopadají více na vědkyně. Rozdíly v podílu žen a mužů, kteří si žádají o ERC granty, se v českém prostředí objevují, a to i přesto, že v dlouhodobém měřítku je úspěšnost vědkyň téměř stejná jako úspěšnost vědců.

Tato zpráva analyzuje výsledky dotazníkového šetření, který mapoval konkrétní faktory neúčasti vědců a vědkyň v ERC grantech. Dotazník zjišťoval jak důvody, proč se vědci a vědkyně rozhodli o ERC granty nežádat (i přestože by měli potenciál je získat), tak překážky, kterým čelili ti, kteří o ERC grant žádali.

Dotazník vznikl v návaznosti na Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací 2021+ (Úřad vlády České republiky, 2021), konkrétně na opatření 6 *Zvýšení efektivity účelové podpory základního výzkumu a zajištění podpory nejlepších týmů v rámci jednotlivých oborů a opatření a 13 Zapojení výzkumných týmů do Horizontu Evropa, případně dalších programů EU, oboustranná mezinárodní mobilita a mezinárodní spolupráce výzkumných organizací a podniků a podpora systémového zpřístupňování výsledků vědy a výzkumu.*

Představení ERC grantů

ERC granty jsou jedním z typů podpory výzkumu poskytované v rámci rámcových programů od roku 2007. Projekty jsou financované na základě výzev vypisovaných prostřednictvím Pracovních programů, které určuje Vědecká rada ERC a následně je schvaluje Evropská komise. Tento program financuje špičkovou vědu, která má potenciál posunout hranice poznání v daném oboru či která vede k průlomovým objevům (hraniční výzkum, frontier research). Jejich získání je považováno za známku kvality, což se projevuje i v hodnocení výzkumu jak v jednotlivých zemích, tak ve výzkumných institucích. Granty podporují jednotlivé vědce a vědkyně a jejich týmy s projekty, u kterých funguje tzv. bottom-up přístup, tedy přístup, kdy nejsou předem dané tematické priority.¹

ERC granty jsou rozdělené do tří typů podle toho, v jaké fázi své vědecké kariéry jsou vědci a vědkyně (Starting Grant, Consolidator Grant, Advanced Grant, Consolidator Grant), dále je možné získat Synergy Grant pro tým výzkumníků*nic a Proof-of-Concept, který navazuje na úspěšné získání ERC grantu a proces komercializace výstupů grantů (Fedorová et al., 2022).

Vědecká rada ERC, jakožto řídicí orgán Evropské výzkumné rady, v roce 2021 přijala nový plán genderové rovnosti, který poukazuje na některé nerovnosti, které se v rámci ERC grantů objevují, a přijímá opatření na narovnání těchto nerovností. Vedle snahy o genderovou vyváženost mezi žadateli a žadatelkami o ERC granty a uvnitř řešitelských týmů jsou to opatření na identifikaci a odstraňování případných genderových předsudků při evaluačním procesu, genderovou vyváženost mezi peer hodnotiteli a hodnotitelkami, zvyšování povědomí o benefitech genderové vyváženosti nebo zajištění férového hodnocení a evaluace s ohledem na situaci žen i mužů ve vědě (např. zohlednění kariérní přestávky z důvodu péče o dítě nebo školení zabývající se genderovými předsudky a stereotypy) (ERC Scientific Council, 2021).

1 Co je ERC?. Portál Horizont Evropa. [online]. Copyright © 2023 Technologické centrum Praha [cit. 31.08.2023]. Dostupné z: <https://www.horizontevropa.cz/cs/struktura-programu-he/excelentni-veda/evropska-rada-pro-vyzkum/informace?storiesType=0>

Nízká účast na ERC grantech v ČR a její genderové aspekty

Účast v rámcových programech není v České republice vysoká. U ERC grantů se do nízké účasti vědců a vědkyň promítá také jejich výběrovost a důraz na excelentní vědu. Za nízkou účastí v rámcových programech mohou stát chybějící výzkumné priority, pomalá implementace opatření obsažených v Národní politice výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+ (NP VaVal) nebo neschopnost převést investice do VaVal ve vyšší účast v rámcových programech (Koničková et al., 2022).

Nízká účast ČR také vykazuje nerovné zastoupení žen a mužů mezi žadateli o granty. Tyto rozdíly najdeme i v globálním srovnání, v České republice jsou ovšem výraznější a zároveň se tyto nerovnosti z dlouhodobého hlediska nenarovnávají, ale spíše stagnují (Frank, 2023). Rozdíly v podílech se pak liší také podle zaměření a oboru, ve kterém je projekt podán.

Analýza účasti v rámcových programech Horizont Evropa z produkce Technologického centra AV ČR (ibid.) se věnuje mj. také genderovým aspektům nižší účasti žen v rámcových programech a nabízí několik vysvětlení pro tento fakt. Mezi tyto důvody patří nemožnost či nedostatečné zapojení se do mezinárodní mobility, což je u rámcových programů považováno za důležitý aspekt výzkumné práce a může to mít vliv na posuzování žadatele či žadatelky o granty. U žen je přitom složitější se do mezinárodní mobility zapojit, protože často musí zvažovat více proměnných než muži – plánování rodiny, péči o dítě, partnerský život. Z výzkumů přitom vyplývá, že se vědkyně stěhují kvůli kariéře partnera častěji než opačně (Vohlídalová, 2014). Vedle nedostatečné mobility mohou být dalším důvodem nedostatečné jazykové schopnosti (ať už se jedná o reálné nedostatky, nebo osobní pocit, že jsou vlastní jazykové schopnosti nedostatečné). Tento důvod pak souvisí nejen s účastí na mezinárodních projektech, ale i s předchozím důvodem, tedy nedostatečnou mobilitou, pro kterou je jazyková vybavenost klíčová. U rámcových programů obecně může mít vliv na účast v nich také nedostatečná síť kontaktů. Zde se jedná spíše o nepřímý důvod, kdy dostatečná síť (zahraničních) kontaktů může ovlivnit kvalitu výsledků a publikací a zároveň díky ní může vědec či vědkyně získat informace o zahraničních možnostech v oblasti financování výzkumu či zahraničních stáží, případně složit kvalitní tým pro svůj výzkum. Na síť kontaktů může mít vliv kariérní přestávka, péče o dítě nebo člena rodiny, kdy může být pro pečující vědkyně či vědkyně při kariérní přestávce složitější si kontakty udržovat. Vedle těchto důvodů to pak mohou být důvody osobního rázu. Patří sem kariérní přestávka z důvodu péče o dítě/děti či člena rodiny, která vytváří překážku pro kariérní rozvoj a výsledky. Nejedná se přitom jen o kariérní přestávku před podáním žádosti o grant, ale také plánování rodiny a nemožnost grant přerušit či pozastavit z důvodu mateřské a otcovské či rodičovské dovolené. Jako poslední důvod pak analýza uvádí složitější sladování pracovního a soukromého života, protože většina povinností spojených s péčí o domácnost a členy rodiny padá na ženu-vědkyni (Koničková et al., 2022).

Metodologie

4.1. Příprava a design dotazníku_13

4.2. Distribuce dotazníku_14

4.3. Odpovědi_14

4.4. Analýza dat_15

4.5. Limity analýzy_15

Dotazník byl vytvořen za účelem zmapování důvodů, proč vědkyně a vědci v České republice nepodávají žádosti o ERC granty a také za účelem zjištění, zda a jakým překážkám vědci a vědkyně čelili v případě, že žádost o ERC grant podali. Dotazník byl zpracován na základě odborných článků a reportů (viz výše), které se zabývaly ERC granty, nízkou neúčastí na ERC grantech v českém prostředí a genderovými aspekty (ne)účasti na ERC grantech. Dotazník byl koncipován tak, aby zjišťoval konkrétní důvody a překážky pro nízkou účast na ERC grantech a otázky v dotazníku byly formulované tak, aby odpovídaly na výzkumné otázky. Dotazník se skládal z otevřených odpovědí, výběru z možností a zaškrtnutých možností.

Jedná se o smíšený model výzkumu zahrnující kvantitativní i kvalitativní sběr dat (otevřené i uzavřené otázky). Data z výzkumu jsou analyzována jak kvantitativně – popisnými analytickými metodami, tak kvalitativně – tematickou analýzou (Hendl, 2005).

Pro tuto studii byly formulované tři výzkumné otázky:

- 1) Jaké jsou důvody pro účast či neúčast na ERC grantech u vědců a vědkyň v České republice?
- 2) S jakými překážkami se potýkají vědci a vědkyně v České republice při procesu podávání žádostí o ERC granty?
- 3) Liší se zkušenosti s ERC granty v případě vědců a v případě vědkyň?

Výběr vzorku byl účelový (Novotná et al., 2019) a byl zaměřen na specifické skupiny:

- vědce a vědkyně, kteří podání žádosti o ERC grant zvažují,
- vědce a vědkyně, kteří již žádost podali,
- vědce a vědkyně, kteří byli k podání osloveni či jim byla možnost podat ERC grant zmíněna či nabídnuta a neuspěli.

Distribuce dotazníku

kapitola

4.2.

Dotazník v českém jazyce byl distribuován skrze webové stránky <https://vedavyzkum.cz/> a dále prostřednictvím přímého oslovení potenciálních respondentů a respondentek e-mailem skrze interní mailingové seznamy v období od 4. 9. 2023 do 25. 9. 2023 v českém jazyce a mezi dny 21. 9. 2023 a 25. 9. 2023 v anglickém jazyce.

Odpovědi

kapitola

4.3.

Celkem odpovědělo 218 respondentů*tek, z toho 94 vědkyň a 124 vědců, ne všichni respondenti*tky ale odpověděli na všechny otázky. Odpovědi v části *Žádost o ERC grant jsem podal*a* a *Žádost o ERC grant jsem nepodal*a* nebyly povinné, aby na otázku o podání žádosti o ERC grant nemuseli odpovídat respondenti*tky, kteří žádost nepodávali, a na otázku o nepodání žádosti o ERC grant nemuseli odpovídat respondenti*tky, kteří žádost podali. U výběru z možností u otázek týkajících se pracovních, institucionálních a osobních důvodů bylo možné zaškrtnout více odpovědí, celkový počet odpovědí tedy může být vyšší než počet respondentů*tek. U otázky na překážky, kterým při podávání žádosti o ERC grant čelili, byly vyfiltrovány pouze odpovědi respondentů a respondentek, kteří s podáváním žádostí, případně se získáním ERC grantu mají zkušenosti, aby se v odpovědích objevily reálné překážky a názory vědců a vědkyň. Z těchto respondentů a respondentek se k této otázce vyjádřilo 61 z nich.

U otázky na osobní změnu, která by znamenala vlastní účast, byly vyfiltrovány pouze odpovědi respondentů a respondentek, kteří zatím žádost nepodali. Pro respondenty a respondentky, kteří již žádost podali, grant získali a/nebo aktuálně podávají, nebo pro ty, kteří odpověděli nejasně, není tato otázka relevantní. V této otázce tedy zpracováváme 152 odpovědí.

Analýza dat

kapitola

4.4.

Dotazník byl analyzován kvalitativně i kvantitativně, otevřené odpovědi byly kódované v programu Atlas.ti a na odpovědi byla aplikovaná tematická kvalitativní analýza. Na uzavřené otázky, otázky s výběrem možnosti i některé otevřené otázky byla uplatněna kvantitativní obsahová analýza a popisné statistické metody a rozdělení četností (Kladivo, 2013).

U otevřených otázek mohli respondenti*tky udávat v odpovědi více důvodů či překážek, což se v prezentovaných výsledcích může projevit tím, že celkový součet incidencí u jednotlivých konkrétních důvodů bude vyšší než celkový počet incidencí jednotlivých kategorií (tedy u konkrétních důvodů nejsou udány počty respondentů*tek, kteří důvod udali, ale počty incidencí, kolikrát se jednotlivé položky v odpovědích objevily).

Do analýzy nejsou zahrnuty ty odpovědi z dotazníku, které nebyly srozumitelné či neodpovídaly na otázky.

Limity analýzy

kapitola

4.5.

Vzorek respondentů a respondentek není velký, dotazník měl za cíl získat první indicie možných důvodů se zaměřením na potenciální existence genderových rozdílů v důvodech uváděných vědkyněmi a vědci.

Výsledky

- 5.1. Profil respondentka*ky_17**
- 5.2. Podání a získání ERC grantu_20**
- 5.3. Důvody pro účast či neúčast na ERC grantech_21**
- 5.4. Překážky při podávání žádosti o ERC grant_34**
- 5.5. Žádost o grant jsem nepodal*a_38**

Profil respondentka*ky

kapitola

5.1.

Na dotazník odpovědělo celkem 218 respondentů*ek, 186 z nich vyplnilo dotazník v českém jazyce a 32 v anglickém jazyce. Mezi respondenty*kami převažovali vědci, a to poměrem 57% oproti 43% vědkyň (viz Graf 1).

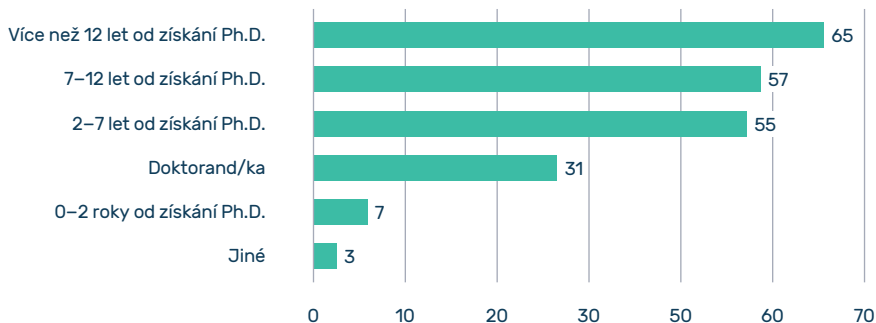
Graf 1 / Vědec*vědkyně

124 muž **94** žena

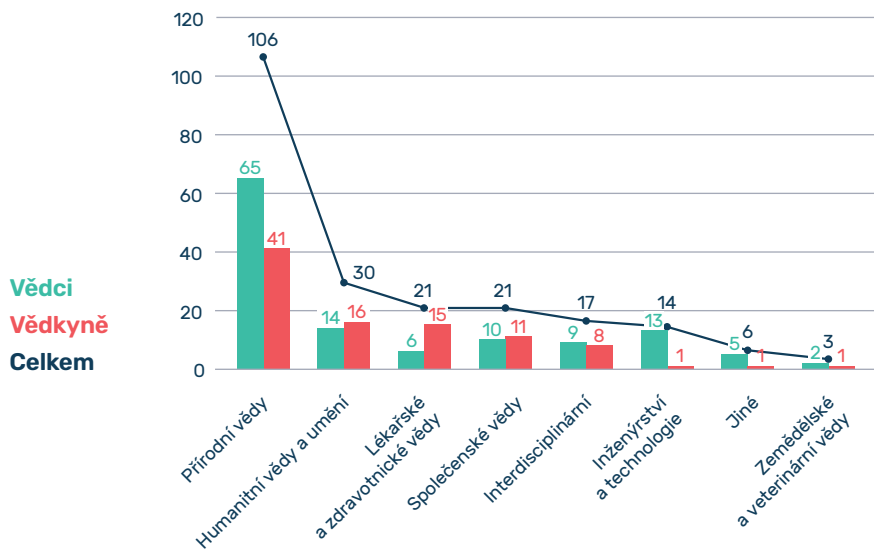
Graf 2 prezentuje podíly respondentů dle seniority, přičemž pro účely dotazníku bylo použito členění odpovídající klasifikace ERC grantů. Respondenti*respondentky patří nejčastěji do seniornějšího kariérního zařazení, nejvíce z nich patří do skupiny 12 a více let od získání titulu Ph.D. (30 %), dále 7–12 let od získání titulu Ph.D. (26 %) a 2–7 let od získání titulu Ph.D. (25 %).

Graf 2 / Kariérní zařazení

Z hlediska oborového členění se největší podíl respondentů*respondentek zařadil do přírodních věd (48 %). Druhým nejčastějším zaměřením vědců a vědkyň jsou humanitní vědy (14%) a třetím společenské vědy spolu s lékařskými a zdravotnickými vědami (10 %). Podíl všech zaměření vidíme v Grafu 3.

Graf 3 / Oborová příslušnost vědce*vědkyně

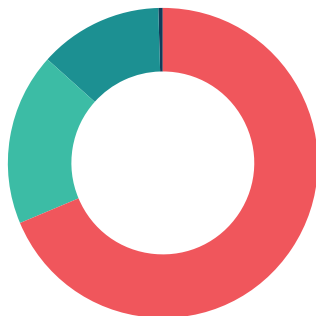
Pracoviště respondenta*tky

Většina výzkumníků a výzkumnic, kteří se zapojili do dotazníku, pracuje na vysoké škole (české nebo zahraniční) – 149 respondentů*tek. Výzkumnou institucí uvedlo jako své pracoviště 39 respondentů*tek. 28 respondentů*tek se rozhodlo své pracoviště neuvést, jedna osoba uvedla jak výzkumnou institucí, tak vysokou školu.

Graf 4 / Pracoviště respondentů*tky

149 VŠ
39 v.i.
28 N/A
1 VŠ i v.i.

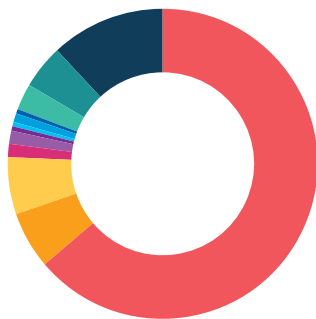

Pracoviště respondentů*tek je nejčastěji lokalizované v Praze a blízkém okolí, kde pracuje naprostá většina z nich. Vedle Prahy udávali respondenti*tky nejčastěji Brno a Olomouc. Někteří vědci*vědkyně své pracoviště neudali, případně neupřesnili konkrétní instituci. Šest respondentů*tek pak jako své domovské pracoviště uvedlo instituci v zahraničí.

Graf 5 / Místo pracoviště respondentů*tky

139 Praha a blízké okolí
13 Brno
13 Olomouc
3 Hradec Králové
3 Liberec
1 České Budějovice
1 Plzeň
2 Ústí nad Labem
1 Opava
6 Zahraničí
10 Neupřesněno
26 N/A

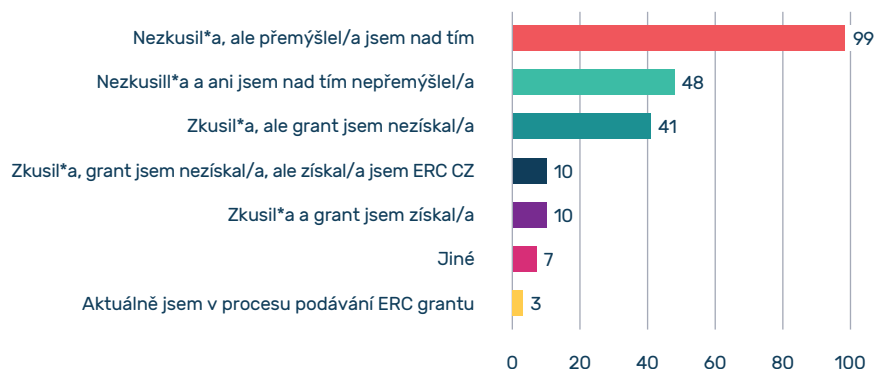

Podání a získání ERC grantu

kapitola
5.2.

Převážná většina respondentů*tek nad podáním nějakého typu ERC grantu alespoň přemýšlela. Téměř polovina respondentů*tek (45 %) nad ERC grantem uvažovala, ale žádost nepodala. 19 % respondentů*tek žádost o ERC grant podalo, ale neuspělo, 5% respondentů*tek grant získalo, dalších 5% sice nezískalo ERC grant, ale získalo typ grantu ERC CZ². Pětina respondentů*tek (22%) ERC grant nezkoušela získat a ani nad tím nepřemýšlela. Výsledky vidíme v Grafu 6.

Graf 6 / Podání a získání ERC grantu

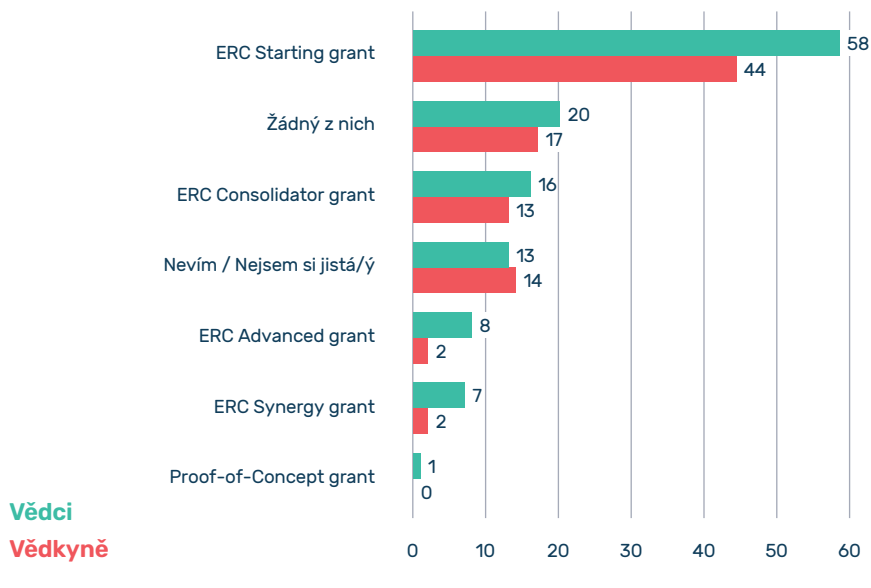

2 Program ERC CZ je grantový program, který je „zaměřen na podporu vysoce perspektivních a kvalitních projektů hraničního výzkumu, které uspěly v obou kolech hodnocení mezinárodních hodnotících panelů v některé z výzev Evropské rady pro výzkum (7. Rámcový program, aktivita „IDEAS“), ale z důvodů nedostatku finančních prostředků nebyly dosud podpořeny a zahájeny, a uchazeč se rozhodne je realizovat ve výzkumné organizaci na území ČR.“

Univerzita Karlova. (2024). MŠMT – ERC CZ. <https://cuni.cz/UK-4144.html>

Ať respondenty a respondenti uvažovali či žádali o ERC, či se jim ho podařilo získat, jednalo se v naprosté většině o ERC Starting grant. Tuto možnost vybralo 47% vědců*kyň. Velké procento respondentů*tek pak neuvažovalo nebo nepodalo žádný ERC grant (17%) nebo nevědělo/nebylo si jisté, který ERC vybrat (14%).

Graf 7 / Typ ERC grantu

Důvody pro účast či neúčast na ERC grantech

kapitola

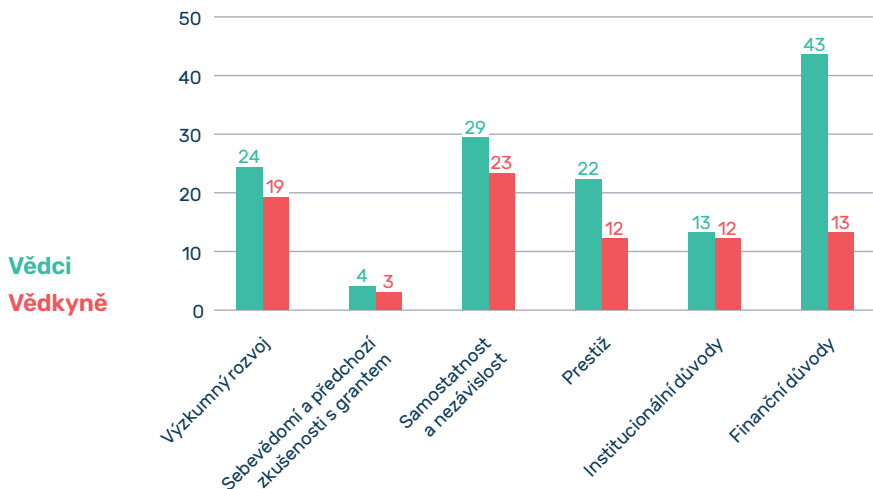
5.3.

Dotazník obsahoval otevřenou otázku, která se týkala důvodů účasti, respektive neúčasti v soutěži o ERC grant. Respondenti*tky udávali jeden či více důvodů.

Důvody pro podání / pro zvažování podání

Zlepšení finanční situace a zvýšení finančních prostředků na výzkum jsou jednoznačně nejčastější odpovědi udanou jako důvod pro participaci na ERC grantech. Financování vědy v ČR je téma, které prostupuje celým dotazníkem a na které vědci a vědkyně často upozorňují. Respondenti a respondentky dále vidí jako důvod pro účast možnost samostatnosti a nezávislosti či rozvoj výzkumu. Na grafu č. 8 vidíme všechny důvody, které vědci a vědkyně udávali, podle incidencí a rozdělení dle pohlaví.

Graf 8 / Důvody pro účast na ERC grantu

V tomto a ve všech následujících grafech jsou uvedeny celkové počty respondentů a respondentek, ne procenta.

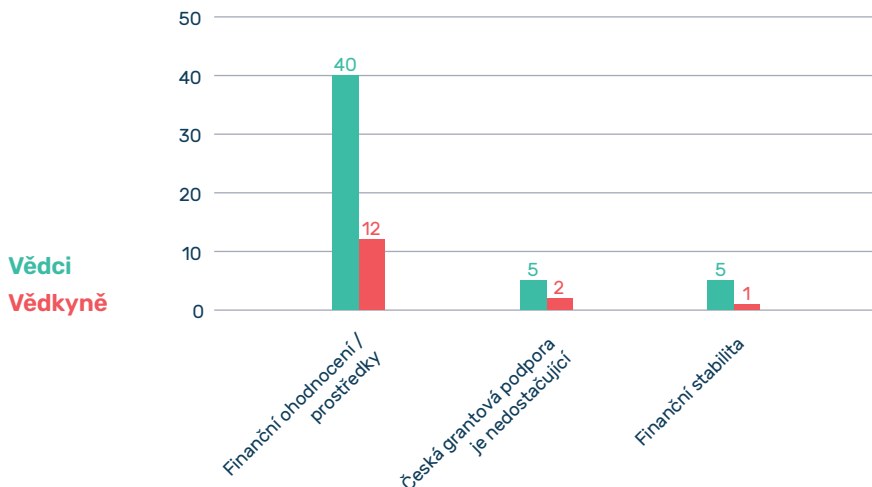

Jednoznačně nejčastějším důvodem, proč vědci a vědkyně přemýšlí o podání ERC grantu, jsou **finanční důvody**. Tuto odpověď udalo 56 respondentů*tek, z toho 43 vědců a 13 vědkyň, celkem 65 incidencí (někteří respondenti a respondentky ale uvedli více možností, proto může být celkový součet incidencí u jednotlivých konkrétních důvodů vyšší, než je celkový počet incidencí jednotlivých kategorií, viz výše). V této odpovědi udávali respondenti*tky tyto odpovědi:

- získání dostatečných finančních prostředků v souvislosti s nedostatečným financováním vědy v ČR (40 vědců a 12 vědkyň),
- nedostatečná grantová podpora v ČR, která nenabízí takové možnosti jako např. právě ERC grant (pět vědců a dvě vědkyně),
- finanční stabilita, finanční zajištění na dlouhou dobu (pět vědců a jedna vědkyně).

V této otázce se ukazuje značný nepoměr mezi odpověďmi vědců a vědkyň, a to nejvíce z celého dotazníku. Přestože dotazník vyplnilo o 30 vědců více než vědkyň, nepoměr odpovědí se objevuje v celých počtech, ale také podle podílu této odpovědi u vědců a vědkyň (35 % vědců a 14 % vědkyň uvedlo tuto odpověď).

Graf 9 / Důvody pro účast na ERC grantu – finanční důvody

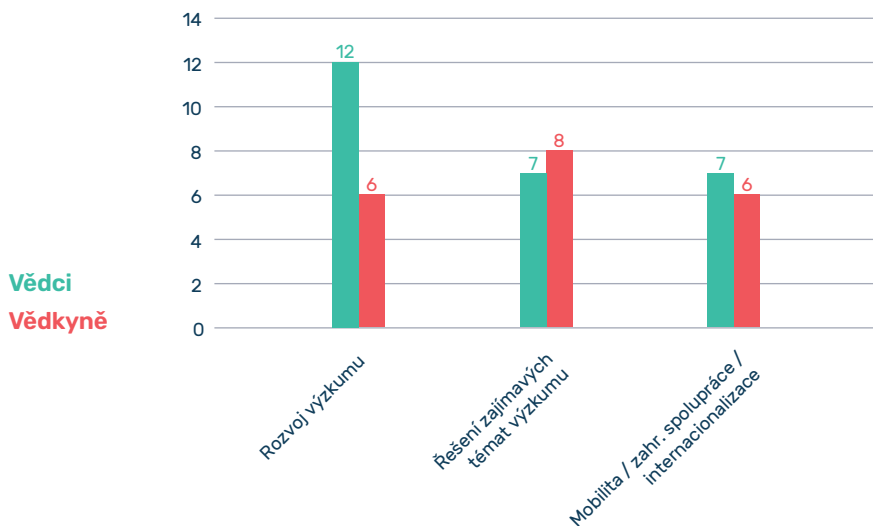

Druhým nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ERC grant byl **výzkumný rozvoj**. Tento důvod udalo 24 respondentů a 19 respondentek, celkem 43 (46 incidencí), a konkrétně zde vědci a vědkyně zmiňovali

- rozvoj výzkumu obecně (12 vědců a šest vědkyň),
- prostor pro řešení specifických témat nebo výzkum ve specifickém oboru (sedm vědců a osm vědkyň),
- mobilita, zahraniční spolupráce či internacionalizace (sedm vědců a šest vědkyň).

U této otázky vidíme větší rozdíl v odpovědích vědkyň a vědců u kategorie rozvoje výzkumu, který jako motivaci pro podání ERC grantu udávají spíše vědci.

Graf 10 / Důvody pro účast na ERC grantu – výzkumný rozvoj

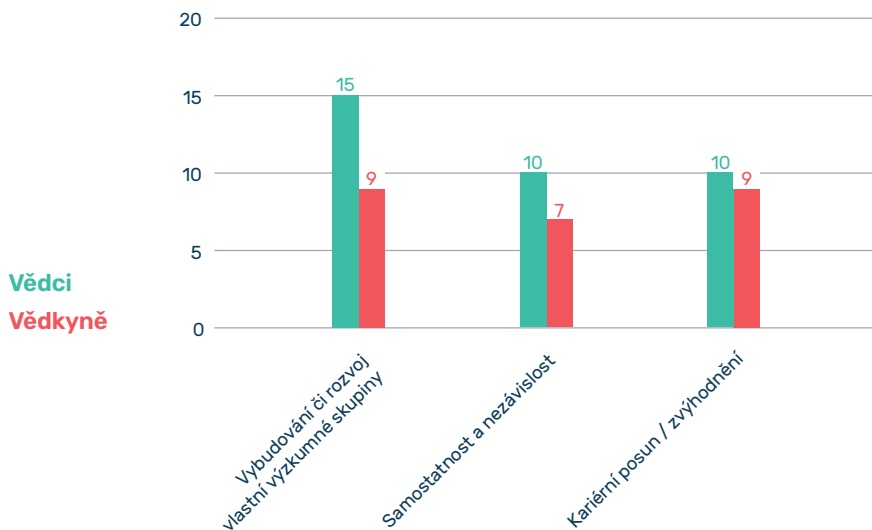

Dalším důvodem pro podání ERC grantu by byla **samostatnost a nezávislost**, kterou si se získáním ERC grantu spojuje 29 vědců a 23 vědkyň, celkem 52. Jedná se především o

- vybudování či rozvoj vlastní výzkumné skupiny (15 vědců a devět vědkyň),
- možnost samostatné a nezávislé práce (10 vědců a sedm vědkyň),
- kariérní posun, případně kariérní zvýhodnění (10 vědců a devět vědkyň).

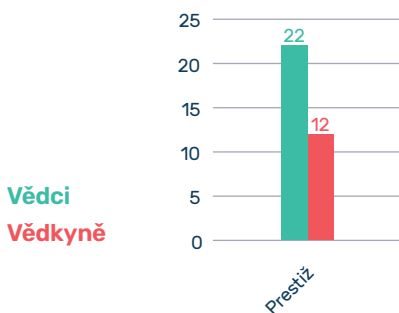
V této kategorii vidíme velmi vyrovnané výsledky u všech odpovědí s výjimkou odpovědi *Vybudování a rozvoj vlastní výzkumné skupiny*, která získala nejvíce incidencí jak u vědců, tak i celkově.

Graf 11 / Důvody pro účast na ERC grantu – samostatnost a nezávislost

Častým důvodem pro podání ERC grantu je **prestíž** grantu. Tuto odpověď uvedlo 33 respondentů*tek, z toho 22 vědců a 11 vědkyň. ERC granty jsou pro respondenty*tky velice prestižní záležitostí, která výrazně posune jejich kariéru a otevře jim mnoho nadstandardních možností. U této odpovědi se opět ukazuje velký nepochybující poměr v počtu odpovědí, kdy vědci udávali prestiž jako důvod účasti na ERC grantech téměř dvakrát častěji než vědkyně.

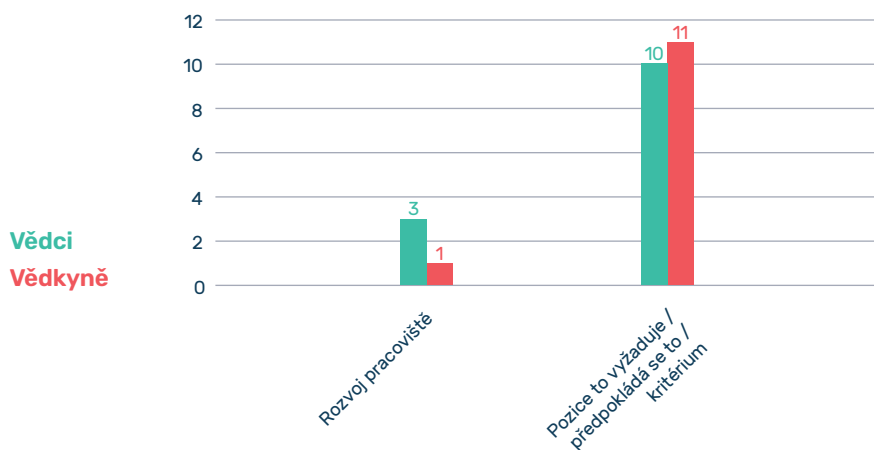
Graf 12 / Důvody pro účast na ERC grantu – prestiž

Respondenti a respondentky (13 vědců a 12 vědkyň, celkem 25) uváděli také **institucionální důvody** pro účast na ERC grantu, ke kterým patří:

- očekávání účasti na ERC grantu, nutnost se ERC grantu účastnit v rámci pracovní pozice nebo podmínka v rámci jiného grantu (10 vědců a 11 vědkyň),
- rozvoj pracoviště (tři vědci a jedna vědkyně).

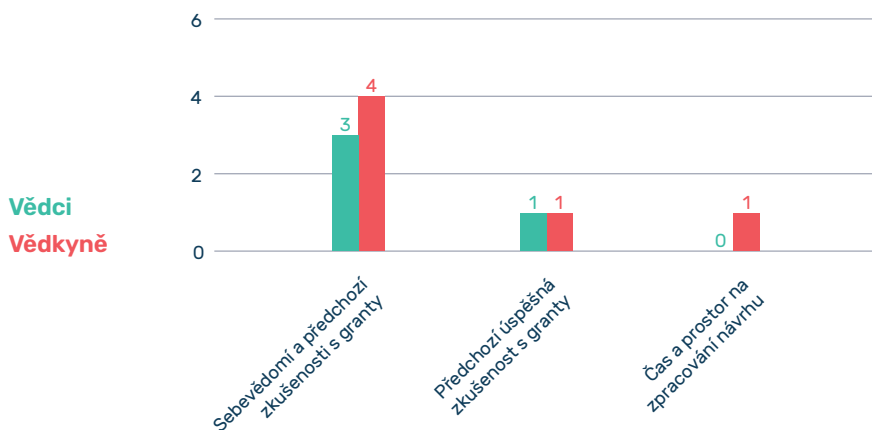
Graf 13 / Důvody pro účast na ERC grantu – institucionální důvody

Mezi důvody pro účast na ERC grantu patří také **sebevědomí a předchozí zkušenosti s granty**, kde sedm respondentů*tek (čtyři vědci a tři vědkyně) uvedlo:

- přesvědčení o tom, že mám šanci grant získat a/nebo splňuji kritéria pro získání grantu (čtyři vědci a tři vědkyně),
- předchozí úspěšná zkušenost se získáním grantu (jeden vědec a jedna vědkyně),
- vědomí, že mám dostatek času na přípravu kvalitní žádosti (jedna vědkyně).

Graf 14 / Důvody pro účast na ERC grantu – sebevědomí a zkušenosti

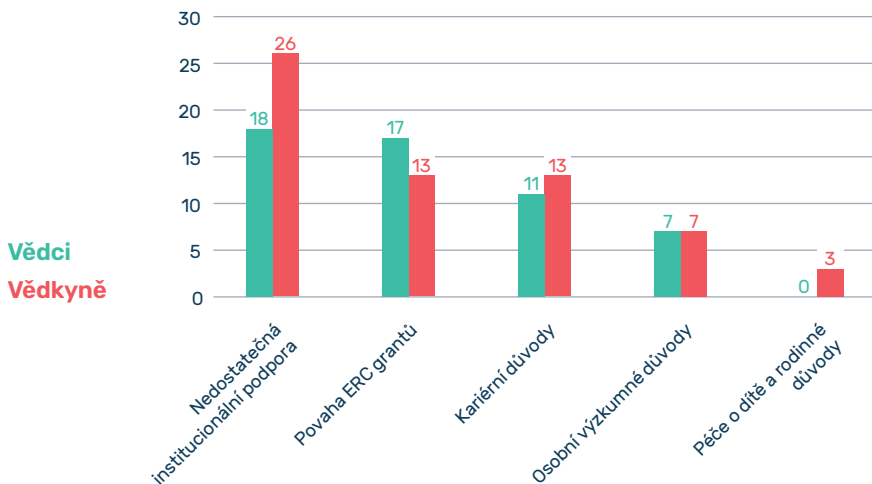

Důvody pro nepodání / pro nezvažování podání

Vedle důvodů pro účast na ERC grantech se jedna z otázek týkala také toho, zda vědci a vědkyně vidí nějaké důvody pro neúčast na těchto konkrétních grantech.

Vědci a vědkyně udávali jako důvod neúčasti na ERC grantech především nedostatečnou podporu instituce, nevyhovující povahu ERC grantů či kariérní důvody. Na grafu č. 15 vidíme všechny důvody pro neúčast na ERC grantech podle počtu respondentů*tek a rozdělení dle vědců a vědkyň.

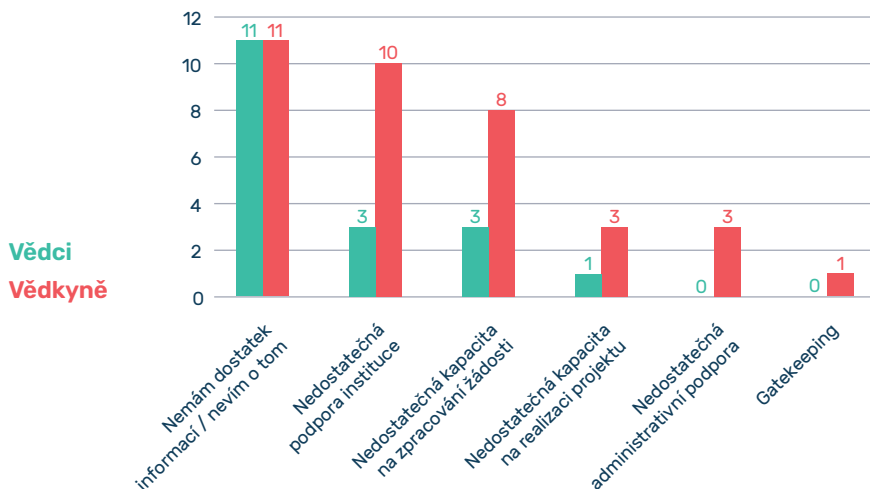
Graf 15 / Důvody pro neúčast na ERC grantu

Nejčastějším důvodem, proč vědci*kyně neuvažovali o podání ERC grantu, je **nedostatečná podpora instituce**, kterou uvedlo 18 vědců a 26 vědkyň (44 respondentů*tek a 54 incidencí), u které uváděli:

- nedostatek informací či neznalost ERC grantů (11 vědců a 11 vědkyň),
- nedostatečnou kapacitu, a to buď pro zpracování žádosti o ERC grant, nebo pro jeho případnou realizaci (čtyři vědci a 11 vědkyň), která se objevuje téměř třikrát častěji u vědkyň, z nichž jedna vědkyně konkrétně uvedla, že nedostatek kapacity se v jejím případě pojí i s péčí o dítě,
- nedostatečnou podporu instituce obecně (tři vědci a 10 vědkyň),
- nedostatečnou administrativní podporu (tři vědkyně),
- gatekeeping (jedna vědkyně).

Graf 16 / Důvody pro neúčast na ERC grantu – nedostatečná institucionální podpora

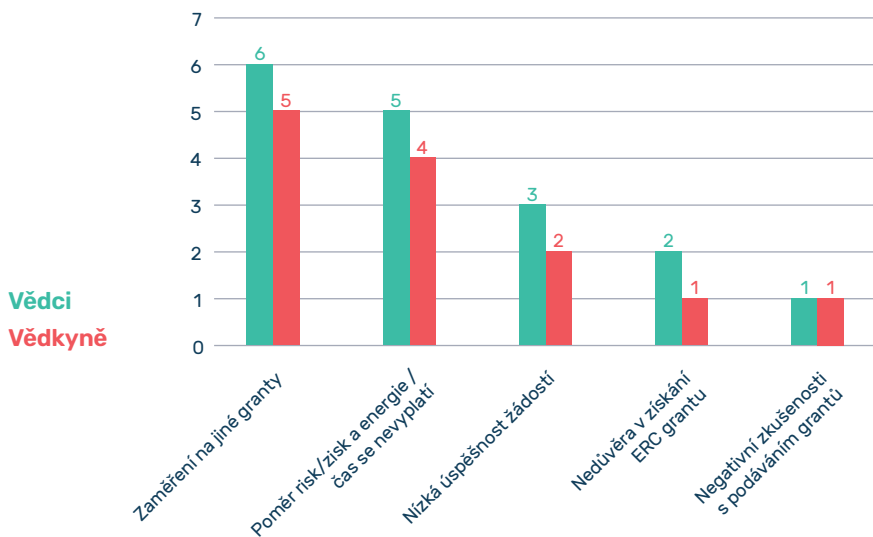
U této odpovědi výrazně převládají odpovědi vědkyň, které nedostatečnou institucionální podporu uváděly častěji než vědci, a to především z důvodu nedostatečné podpory instituce jako takové a nedostatečné kapacity na zpracování žádosti o ERC grant.

Mezi důvody neúčasti na ERC patří také **povaha ERC grantů**, kterou uvedlo 30 respondentů*tek (31 incidencí), z toho 17 vědců a 13 vědkyň, nemusí každému vyhovovat nebo může být pro některé vědce či vědkyně nedostupná (což vyplývá z podstaty ERC grantů). Jedná se o:

- zaměření na jiné granty z důvodu menší náročnosti či vyšší šance grant získat (šest vědců a pět vědkyň),
- nesoulad mezi energií a kapacitou vloženou do přípravy žádosti a šancí na získání grantu (pět vědců a čtyři vědkyně),
- nízká úspěšnost žádostí (tři vědci a dvě vědkyně),
- nedůvěra v získání grantu z důvodu oboru bádání nebo země, ve které je projekt realizován (dva vědci a dvě vědkyně),
- negativní zkušenosti s tímto typem grantů³, které uvedli jeden vědec a jedna vědkyně.

Počty vědců a počty vědkyň u jednotlivých důvodů v této kategorii jsou velice vyrovnané, což u ostatních kategorií nepozorujeme.

Graf 17 / Důvody pro neúčast na ERC grantu – povaha ERC grantů

³ Konkrétně se jednalo o dva případy „korupce“ při podávání ERC grantu (jeden vědec a jedna vědkyně) a o jeden případ „gatekeepingu“ na institucionální úrovni v rámci ERC grantů (jedna vědkyně).

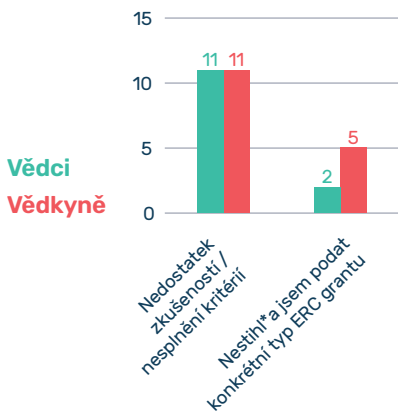
Respondenti*tky často uváděli také **kariérní důvody** nepodání žádosti o ERC granty (11 vědců a 13 vědkyň, celkem 24 respondentů*tek a 29 incidencí), mezi které patří:

- nedostatečné zkušenosti či nesplnění kritérií pro možné získání grantu (11 vědců a 11 vědkyň),
- fakt, že respondenti*tky nestihli požádat o určitý typ grantu (dva vědci a pět vědkyň), což uváděly především vědkyně, které na tuto překážku narazily nejčastěji v souvislosti s mateřskou/rodičovskou / péčí o dítě.

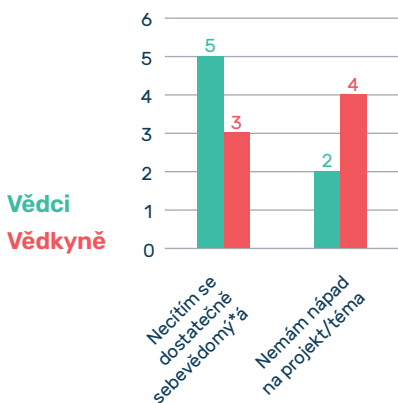
Dalšími důvody, které hrají roli při rozhodování o účasti na ERC grantech, jsou **výzkumné důvody**, které uvedlo 14 respondentů, šest vědců a sedm vědkyň (14 incidencí) a pod které uváděli:

- nedostatečné sebevědomí pro podání ERC grantu nebo pocit, že nemohou uspět (pět vědců a tři vědkyně),
- chybějící nápad na téma potenciálně úspěšného projektu (dva vědci a čtyři vědkyně).

Graf 18 / Důvody pro neúčast na ERC grantu – kariérní důvody

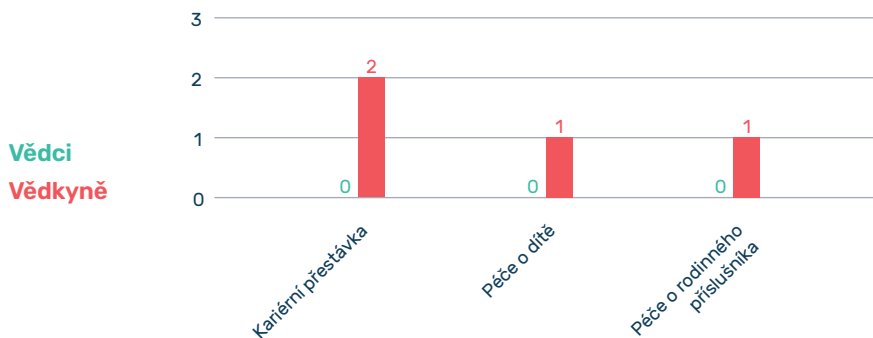
Graf 19 / Důvody pro neúčast na ERC grantu – výzkumné důvody

Respondentky uváděly také **důvody spojené s péčí**, a to především v kariérních důvodech a důvodech nedostatečné podpory instituce (viz výše), konkrétně ale tři vědkyně (se čtyřmi incidencemi) zmínily přímo

- kariérní přestávku z důvodu mateřské/rodičovské dovolené (dvě respondentky),
- péči o dítě (jedna respondentka),
- péče o rodinného příslušníka (jedna respondentka).

Graf 20 / Důvody pro neúčast na ERC grantu – důvody spojené s péčí

Zatímco vědci udali více důvodů pro zvažování účasti na ERC grantech než vědkyně, vědkyně uvedly více důvodů pro neúčast v soutěži o tyto granty. Největší rozdíly v odpovědích najdeme u odpovědi nedostatečné podpory instituce, kterou v této otázce udal dvojnásobek vědkyň (a to i přesto, že jejich podíl mezi respondenty je nižší), u nedostatečné kapacity na zpracování žádosti (šest vědkyň a tři vědci) a u odpovědi nemožnosti podat konkrétní typ ERC grantu kvůli přesažení počtu let od dosažení titulu Ph.D. U posledních dvou důvodů zmiňují některé vědkyně konkrétně péči o dítě / rodinného příslušníka nebo kariérní přestávku z důvodu péče o dítě.

Podobné odpovědi jako u důvodů pro podání či nepodání ERC udávali respondenti*tky také u otázky na **očekávání**, která by od získání grantu měli.

Respondenti a respondentky by od získání ERC grantu očekávali především **výzkumný rozvoj a samostatnost**. Vědci a vědkyně uváděli:

- vlastní výzkumnou skupinu, její rozvoj a samostatné financování (29 vědců a 18 vědkyň),
- rozvoj vlastního výzkumu, jeho podpora či zviditelnění nebo rozvoj specifické oblasti výzkumu (30 vědců a 15 vědkyň),

- samostatnost, nezávislost a svoboda ve svém bádání (24 vědců a 18 vědkyň),
- získání nových zkušeností (jeden vědec a tři vědkyně).

Jednoznačná jsou očekávání získání **finančních prostředků**, a to jak pro vědce*kyně samotné, tak pro jejich tým, finance pro rozvoj konkrétního tématu či oblasti, finance pro oblast, kde výrazně chybí, finanční stabilitu či adekvátní finanční ohodnocení, které zamezuje nepřiměřené pracovní zátěži. Tuto odpověď uvedlo 111 respondentů*tek, z toho 63 vědců a 48 vědkyň.

Mezi dalším očekáváním je zlepšení **výzkumné spolupráce**, kterou uvedlo 47 respondentů*tek, 31 vědců a 16 vědkyň, 50 incidencí. Respondenti a respondentky očekávají

- spolupráci s excelentními vědci a vědkyněmi (14 vědců a šest vědkyň),
- mezinárodní spolupráci, mobilitu a internalizaci (15 vědců a 10 vědkyň),
- kontakty a networking (tři vědci a dvě vědkyně).

Respondenti*tky (celkem 61) od získání ERC grantu očekávají také **zlepšení pracovních podmínek**. Vědci (31) a vědkyně (30) si myslí, že by jim ERC grant přinesl

- stabilitu především související s dostatečně dlouhou dobou pokrytí výzkumu (18 vědců a 16 vědkyň),
- zlepšení pracovních podmínek obecně (11 vědců a 14 vědkyň),
- možnost pracovat na výzkumu bez nutnosti vysokého počtu povinných výstupů (tři vědci a jedna vědkyně),
- méně administrativní zátěže (čtyři vědci a dvě vědkyně).

Mezi další očekávání, která mají vědci (26) a vědkyně (29) od ERC grantu, je **prestiž**, která se s těmito granty pojí. Velká část respondentů*tek (55, incidencí celkem 61) by od získání ERC grantu očekávala

- získání excelence a prestiže (14 vědců a 15 vědkyň),
- kariérní posun, případně kariérní zvýhodnění a zviditelnění (12 vědců a 13 vědkyň),
- realizace high risk / high gain projektu (dva vědci a pět vědkyň).

Respondenti a respondentky (10 vědců a sedm vědkyň, 17 incidencí) udávali také **očekávání na institucionální úrovni**:

- rozvoj pracoviště a prostředky na speciální vybavení (šest vědců a šest vědkyň),
- větší podpora instituce (jeden vědec, dvě vědkyně),
- splnění podmínky či očekávání (dvě vědkyně).

Vedle pozitivních očekávání, kterých je většina, se objevují také **negativní očekávání** spojená se získáním ERC grantu (5 respondentů*tek). Mezi těmito negativními očekáváním uvádějí respondenti

- **nárůst povinností** (jeden vědec a jedna vědkyně),
- nárůst **administrativy** (jedna vědkyně),
- **méně svobody** (jeden vědec),
- není reálné grant získat (jeden vědec).

Překážky při podávání žádosti o ERC grant

kapitola

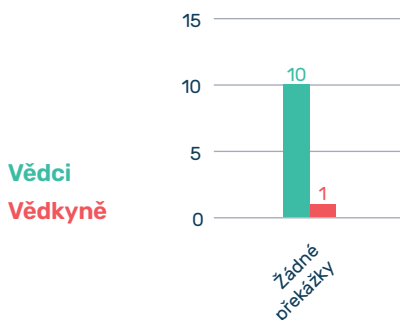
5.4.

V této části dotazníku jsme zjišťovali, s jakými překážkami se potýkali ti respondenti*tky, kteří žádost o ERC grant podali, a jaké faktory ovlivňovaly proces podávání žádosti. Tato část obsahovala otevřené otázky, kam mohli respondenti*tky rozepsat své odpovědi. K této otázce se vyjádřilo 61 respondentů*tek, kteří již mají zkušenost s podáváním žádosti o ERC grant, případně jsou v procesu podávání žádosti.

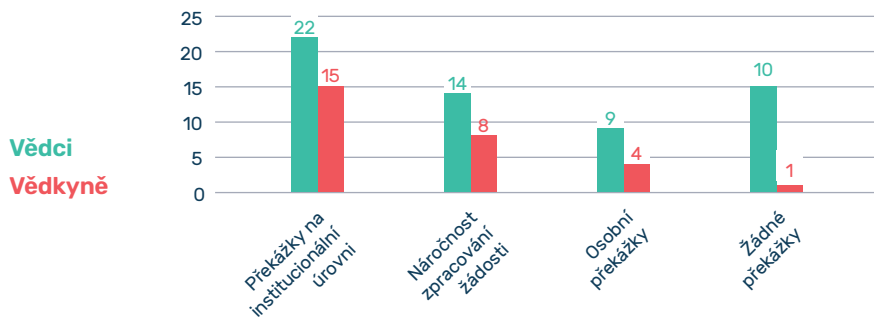
Z 61 respondentů a respondentek 11 z nich uvedlo, že při podávání žádosti o ERC grant **na žádné překážky** nenašli. Tuto odpověď uvedlo 10 vědců, ale pouze jedna vědkyně, jedná se tedy o největší rozdíl mezi tím, jak odpovídali vědci a vědkyně u této otázky.

Na grafu č. 22 vidíme překážky, se kterými se setkávali vědci*vědkyně, kteří žádost o ERC grant podali. Nejčastěji uváděli vědci a vědkyně překážky na institucionální úrovni, což kopíruje odpovědi u předchozích otázek. Dále vidíme překážky týkající se náročnosti zpracování ERC projektu a osobní překážky.

Graf 12 / Důvody pro účast na ERC grantu – prestiž

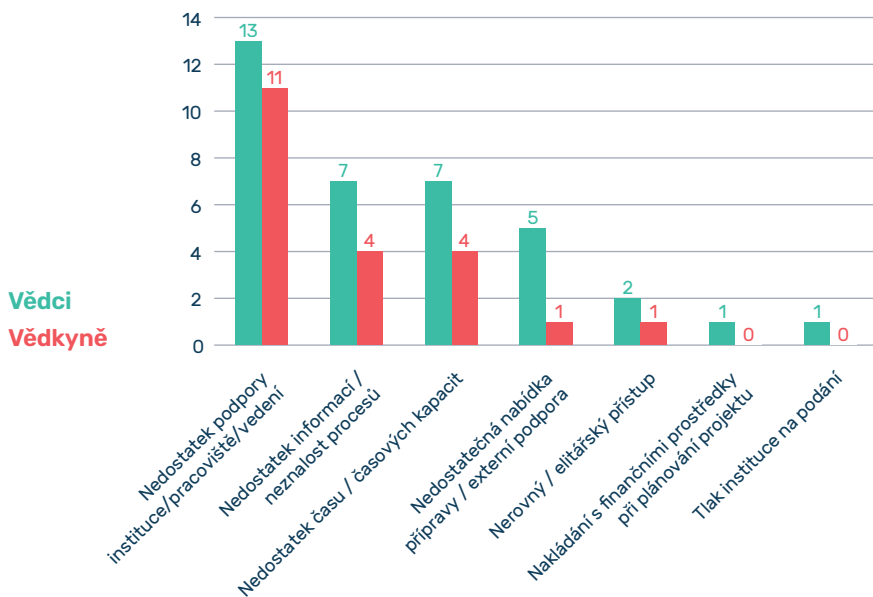
Graf 22 / Překážky při podávání žádosti

Nejčastěji se respondenti*tky setkali při podávání žádostí o ERC granty s **překážkami na institucionální úrovni** (22 vědců, 15 vědkyň, celkem 37 respondentů*tek a 57 incidencí). Vědci a vědkyně uvedli zkušenosti s:

- nedostatečnou podporou instituce, pracoviště nebo vedení (13 vědců a 11 vědkyň),
- nedostatečnými informacemi k ERC grantům a k procesu podávání žádostí a jejich zpracování (sedm vědců a čtyři vědkyně),
- nedostatkem času a časových kapacit kvůli jiným povinnostem, případně uvolnění z některých či všech povinností za účelem přípravy projektu (specificky respondenti*tky zmiňovali sabatiki) (sedm vědců a čtyři vědkyně),
- nedostatečnou nabídkou přípravy nebo externí pomoci (pět vědců a jedna vědkyně),
- nerovným a elitářským přístupem či klientelismem (dva vědci a jedna vědkyně),
- nakládáním s finančními prostředky při plánování projektu – snaha zařadit do financování i neomluvené položky (jeden vědec),
- tlakem na rychlé podání žádosti o ERC grant, který neumožňoval její kvalitní zpracování (jeden vědec).

Graf 23 / Překážky při podávání žádosti – překážky na institucionální úrovni

Respondenti (14) a respondentky (8) zařadili mezi překážky při podání žádosti o ERC grant také **náročnost zpracování** přihlášky a projektu grantu (22 respondentů*tek, 23 incidencí). Jedná se o

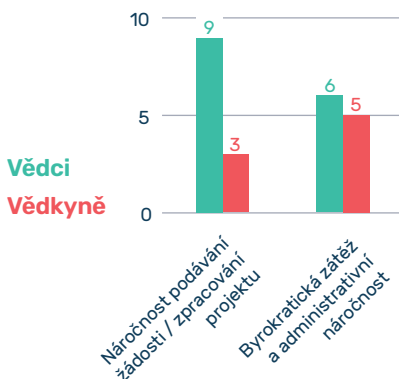
- náročnost zpracování žádosti a přípravy návrhu projektu (devět vědců a tři vědkyně),
- byrokratickou zátěž a administrativní náročnost (šest vědců a pět vědkyň).

Vědci a vědkyně se setkali také s **osobními překážkami** (devět vědců a čtyři vědkyně, celkem 13 respondentů*tek i 13 incidencí). Respondenti*tky uvedli

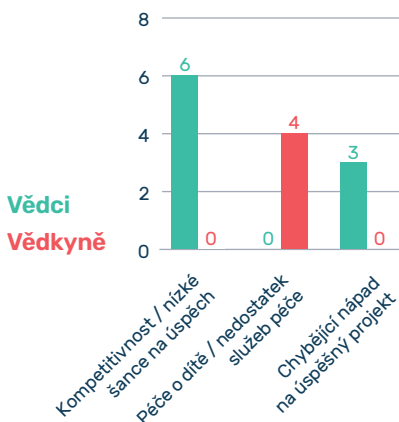
- kompetitivnost a nízké šance na úspěch (šest vědců),
- péče o dítě/děti, respektive nedostatek služeb péče o dítě či znevýhodnění na základě kariérní přestávky z důvodu péče (čtyři vědkyně),
- návrh dostatečně kvalitního nebo zajímavého tématu projektu (tři vědci).

Jak je vidět na obrázku č. 14, překážky osobního charakteru jsou jednoznačně rozdělené podle vědců a vědkyň. Zatímco vědci uváděli překážky spojené s procesem podávání projektu, vědkyně uváděly překážky spojené s rodinnou situací a znevýhodnění z důvodu kariérní přestávky a nedostatečných možností služeb péče o dítě.

Graf 24 / Překážky při podávání žádosti – náročnost zpracování

Graf 25 / Překážky při podávání žádosti – osobní překážky

Žádost o grant jsem nepodal*a

kapitola

5.5.

V této části dotazníku jsme zjišťovali, jaké jsou důvody, proč vědci a vědkyně, kteří o podání ERC grantu uvažovali, žádost nepodali. Důvody jsou rozděleny do tří oblastí (pracovní, institucionální a osobní). Respondenti*tky si mohli vybrat jeden či více důvodů či dopsat důvody, které ve výběru nebyly.

5.5.1.

Pracovní důvody

V této části dotazník zjišťoval, zda respondenty*tky ovlivnily při rozhodování o podání žádosti o ERC grant pracovní důvody, a pokud ano, jaké. Dotazník nabídl výběr ze sedmi možností, případně bylo možné uvést vlastní důvod.

Jak vidíme v tabulce, největší překážkou pro nepodání ERC grantu je **nedostatek času a kapacit pro zpracování žádosti** o ERC grant. Tento důvod vybral téměř stejný počet vědců a vědkyň (40 a 43, celkem 83). Respondenti*tky často zmiňují, že pro ně není reálné skloubit vědeckou/výzkumnou práci s učením, případně jinými povinnostmi, někdy uvádějí, že mají celkem více úvazků než jeden, a to z důvodu nedostatečného financování vědy. Jedna vědkyně dále uvedla jako důvod péči o dítě.

Druhým důležitým pracovním důvodem pro neúčast na ERC grantech je **nedostatečné administrativní zázemí** a nedostatečně nastavené postupy při realizaci mezinárodních projektů. Příprava žádosti o ERC grant je administrativně náročná, o to víc, pokud instituce není schopna zabezpečit dostatečnou podporu v této oblasti. U tohoto důvodu vidíme větší rozdíly mezi respondenty (29) a respondentkami (40), a to zejména vzhledem k absolutnímu počtu respondentů a respondentek dotazníku, ve kterém značně převažují vědci.

Třetí nejčastější odpověď byla **žádný z uvedených důvodů**, u tří z nich pak respondenti*tky zároveň zaškrtnli možnost Jiné. I další nejčastěji zvolený důvod se týká **časových a dalších kapacit**, v tomto případě ale již v rámci **případné realizace ERC projektu**. Tento důvod uvedlo jako překážku pro účast 15 respondentů a 16 respondentek, tedy téměř stejný počet vědců a vědkyň. Nejméně respondenti*tky volili důvody **nedostatečné jazykové vybavenosti** (9) a **nedostatečné přidáné hodnoty**, kterou v ERC grantu vidí (6).

Mezi jinými důvody, které respondenti*tky uváděli, najdeme nedostatečně silný profil vědce*kyně; nejistota ohledně budoucího pracoviště; obor či typ výzkumu, který lle

respondenta*tky nemá šanci uspět a ERC grant získat; mateřská dovolená; maskulinita vědy v českém prostředí. U zahraničních vědců*kyň v ČR se objevovala jako důvod jazyková bariéra nebo problémy se získáním nutné dokumentace ze strany vedoucího či instituce. Několik respondentů*tek uvedlo, že jako problematické se pro ně jeví rozřazení ERC grantů na různé typy podle kritérií, protože se často z různých důvodů do těchto kritérií dle věku nevejdou (tento trend se ukazuje i v jiných otázkách). Pro vědce a vědkyně je také složité splnit některá kritéria, konkrétně u této otázky zmiňovali zahraniční mobilitu, která pro ně není realizovatelná z rodinných důvodů.

Tabulka 1 / Pracovní důvody

	Pracovní důvody – muži	Pracovní důvody – ženy	Pracovní důvody – celkem
Nedostatečné administrativní zázemí a postupy při realizaci mezinárodních projektů	29	40	69
Nejsem dostatečně jazykově vybaven/a	5	4	9
Nemohu věnovat dostatečnou část pracovního času ze svého úvazku na přípravu kvalitní žádosti o ERC grant	40	43	83
Nemohu věnovat dostatečnou část pracovního času ze svého úvazku případné realizaci ERC grantu	15	16	31
Nevidím v účasti v ERC grantu žádnou přidanou hodnotu pro svoji práci	4	2	6
Žádný z uvedených	28	14	42
Jiné	17	16	33

5.5.2.

Institucionální důvody

V této části dotazník zjišťoval, zda respondenty*tky ovlivnily při rozhodování o podání žádosti o ERC grant důvody na institucionální úrovni, a pokud ano, jaké. Dotazník nabídl výběr ze čtyř možností, případně bylo možné uvést vlastní důvody.

Respondenti a respondentky nejčastěji uváděli možnost **žádný z uvedených**, v celkovém počtu 93, vědci ovšem tuto možnost vybrali dvakrát častěji než vědkyně.

Z nabídnutých důvodů pak vybrali respondenti*tky nejčastěji důvod **nespokojenosti s institucionálním nakládáním s grantovými finančními prostředky** (41). Zatímco v otázkách týkajících se motivace a očekávání od ERC grantů udávají respondenti a respondentky finanční situaci a více finančních prostředků, v těchto odpovědích se ukazuje, že toto očekávání se nutně nemusí propsat do reality a ani při získání prostředků z ERC grantu se nemusí finanční prostředky pro vědce*vědkyně adekvátně zvýšit.

U této možnosti se v komentářích objevily výpovědi upozorňující na nespravedlivé či neetické nakládání s prostředky získanými z grantů, kdy vědci*vědkyně buď neodbrželi takové finanční ohodnocení, které bylo v grantu naplánované, nebo vysoké režijní náklady, které neodpovídají vykázaným aktivitám, nemožnost o režijních nákladech nijak rozhodovat, snižování institucionálního financování, které bývá dorovnááno právě účelovým financováním, a podobně.

Se stejným počtem indikací (41) byl uváděn také důvod **nedostatečné podpory instituce a/nebo vedoucí*ho**, kde vidíme významný rozdíl u vědkyň, které tuto odpověď udávaly téměř dvakrát více než vědci.

Jako důvod neúčasti na ERC grantech označilo 14 respondentů odpověď, že **instituci na grantech nezáleží** nebo o granty dokonce nestojí.

Mezi jinými důvody uváděli vědci*kyně nedostatek uznání za podání žádosti i v případě, že není úspěšná, nebo nejistota toho, co se stane, když grant nezískají; dále je to nedostatek nabídek ze strany institucí excelentním vědcům*kyním; nedodání dokumentace či dalších nutností pro úspěšné podání žádosti; větší propagace ERC grantů již na úrovni doktorského studia; gatekeeping starších vědců; nízké zkušenosti instituce s podáváním (nejen) ERC grantů; chybějící odměna za čas strávený přípravou a zpracováním přihlášky grantu.

Tabulka 2 / Institucionální důvody

	Institucionální důvody – muži	Institucionální důvody – ženy	Institucionální důvody – celkem
Instituci na podávání žádostí o granty nezáleží / Instrukce o granty nestojí	5	9	14
Nejsem spokojen/a s institucionálním nakládáním s grantovými finančními prostředky (adekvátní navýšení platu, procentuální režie pracovišti atd.)	18	23	41
Necítím dostatečnou podporu svého vedoucího a/nebo své instituce	15	26	41
Žádný z uvedených	60	33	93
Jiné	4	7	11

5.5.3.

Osobní důvody

Část dotazníku se také věnovala důvodům nepodání žádosti o ERC grant z osobních důvodů. Ze všech tří otázek obsahuje nejvíce možností (10 možností včetně možnosti Jiné).

Nejčastěji indikovaným osobním důvodem je **přesvědčení**, že by respondent*ka grant **nezískal**. U vědců je toto nejčastější důvod, a to více než dvojnásobně častější ve srovnání s druhým nejčastějším důvodem, u vědkyň ale tento důvod není ani nejčastější, ani nijak výrazně nepřevyšuje další časté důvody. Druhým nejčastějším důvodem pro neúčast na ERC grantu jsou se stejnými počty indikací důvody nízkého nebo **nedostatečného sebevědomí** k podání či realizaci ERC grantu a **nedostatek informací** o ERC grantech a možnostech grant podat. Nedostatečné sebevědomí indikují více ženy (26) než muži (20), stejně tak vědkyně častěji udávají jako důvod nepodání grantu nedostatečnou informovanost. U tohoto důvodu je navíc rozdíl vědců a vědkyň dvojnásobný (vědci 16 a vědkyně 30). Žádný z uvedených důvodů vybralo 16 vědkyň a 20 vědců, celkem tedy 36 respondentů*tek.

Největší rozdíl v odpovědích mezi vědci a vědkyněmi najdeme u pátého nejčastějšího důvodu, tedy **péče o dítě/děti**, kterou indikovalo 26 žen a pouze 7 mužů. Velké roz-

díly pak najdeme také u důvodu možného **ohrožení partnerského vztahu** při účasti na ERC grantu (vědci 11, vědkyně 5) a u **péče o rodinného příslušníka**, kterou uvedlo 5 vědkyň a žádný vědec. Tyto odpovědi tak poukazují na rozdělení rolí v domácnosti a péči a systémové překážky, které pociťují vědkyně více než vědci. Důvod neúčasti kvůli **plánování rodiny** vybralo stejně vědců a vědkyň, vždy po sedmi.

Mezi dalšími důvody zařazenými v odpovědi Jiné se objevily další důvody spojené s péčí o děti, rodinné příslušníky či domácnost, se kterými není příprava žádosti o grant, ale např. ani účast na webináři či školení k ERC grantům možná. S tím je spojena také nutnost pracovat na žádosti mimo pracovní dobu, k čemuž nemají respondenti*tky kapacity, případně nejsou za tuto aktivitu odměněni. Dalším důvodem je pocit, že domovské pracoviště není dostatečně prestižní, aby mohlo uspět v konkurenci.

Tabulka 3 / Osobní důvody

	Osobní důvody – muži n=84	Osobní důvody – ženy n=79
Necítím se dostatečně sebevědomý/á na podání/realizaci ERC grantu	20	26
Nejsem dostatečně informovaný/á o možnostech podat ERC grant	16	30
Nemyslím, že bych ERC grant mohl/a získat	43	29
O účast na ERC grantu nemám zájem	3	2
Péče o dítě/děti	7	26
Péče o rodinného příslušníka	0	5
Účast na ERC grantu by mohla ohrozit můj partnerský vztah	11	5
Účast na grantu ERC se neslučuje s plánováním rodiny	7	7
Žádný z uvedených	20	16
Jiné	6	2

Změny vedoucí ke zvýšení účasti na ERC grantech

- 6.1. Obecné změny vedoucí ke zvýšené účasti českých vědců a vědkyň na ERC grantech_43**
- 6.2. Změny vedoucí k vlastní účasti na ERC grantech_48**

Poslední část dotazníku se zabývala možnými změnami, které by mohly vést ke zvýšení účasti na ERC grantech z pohledu vědců a vědkyň, a to jak na obecné úrovni, tedy zvýšení počtu uchazečů a uchazeček o ERC granty, tak i na osobní úrovni, tedy jaké změny by motivovaly respondenty*tky k jejich vlastní účasti na ERC grantech.

Obecné změny vedoucí ke zvýšené účasti českých vědců a vědkyň na ERC grantech

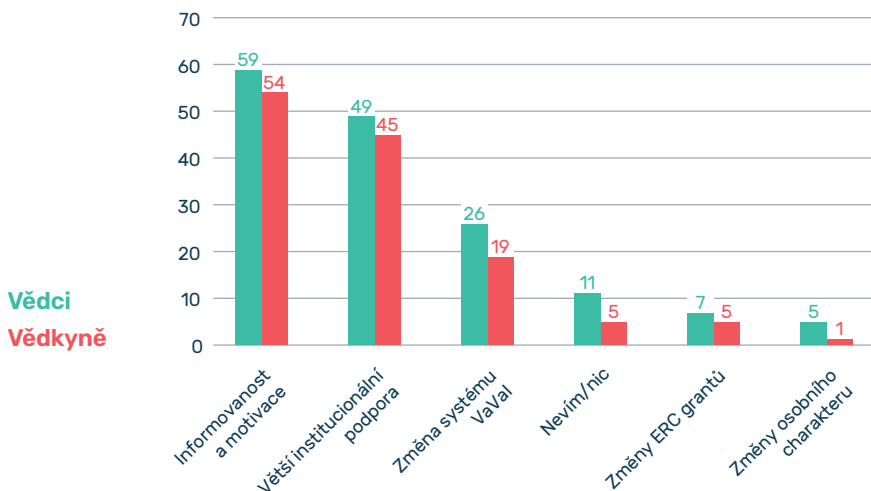
kapitola

6.1.

Tato část shrnuje odpovědi týkající se obecných změn, které by podle respondentů*tek mohly vést ke zvýšené účasti na ERC grantech. Odpovědi vědců i vědkyň jsou podobné odpovědím z předchozích otázek a ilustrují jevy, které prostupují vědeckou profesí v České republice.

Na grafu č. 26 vidíme odpovědi podle oblastí, které respondenti a respondentky uvedli jako možné katalyzátory změny účasti vědců a vědkyň na ERC grantech.

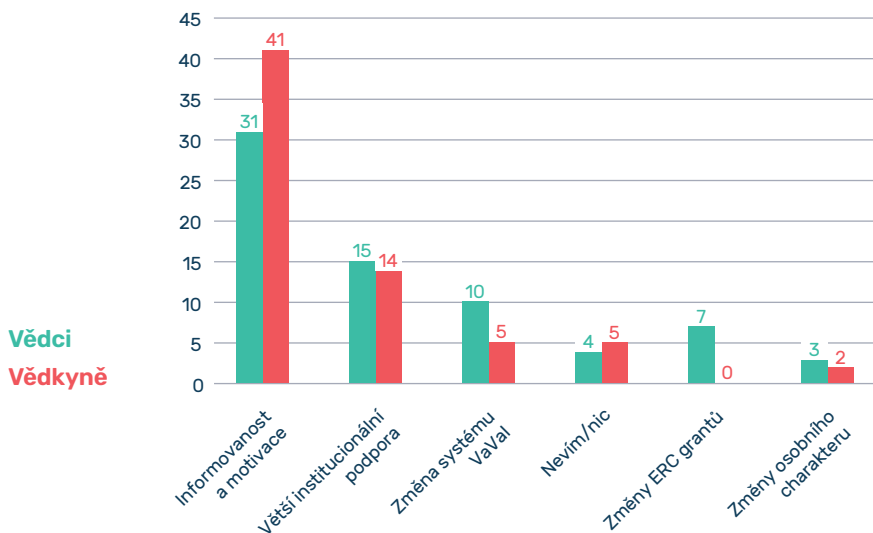
Graf 26 / Obecné změny

Jako nejzásadnější pro vyšší účast na ERC grantech považují respondenti*tky zvýšení **informovanosti** a komunikace ohledně ERC grantů, jejich propagaci, školení a workshopy pro seznámení se s granty a také lepší **motivování potenciálních žadatelů a žadatelek** (113 respondentů*tek, 137 incidencí). Vědci (59) i vědkyně (54) uvádějí, že vyšší účasti by pomohlo:

- informovanost a motivace (31 vědců a 41 vědkyň),
- hlubší sdílení zkušeností, networking, mentoring a sdílení příkladů dobré praxe včetně mobility a sdílení zkušeností se zahraničními vědci a vědkyněmi (15 vědců a 14 vědkyň),
- propagace ERC grantů již na úrovni doktorského studia a motivace mladých vědců a vědkyň (10 vědců a pět vědkyň),
- odměna za podání kvalitní žádosti i v případě jejího neúspěchu a jistota v případě nezískání grantu (čtyři vědci a pět vědkyň),
- větší zaměření na ERC granty, případně vyžadování účasti specificky na těchto grantech (sedm vědců),
- kontinuita a propojení s ERC CZ schématem (tři vědci a dvě vědkyně).

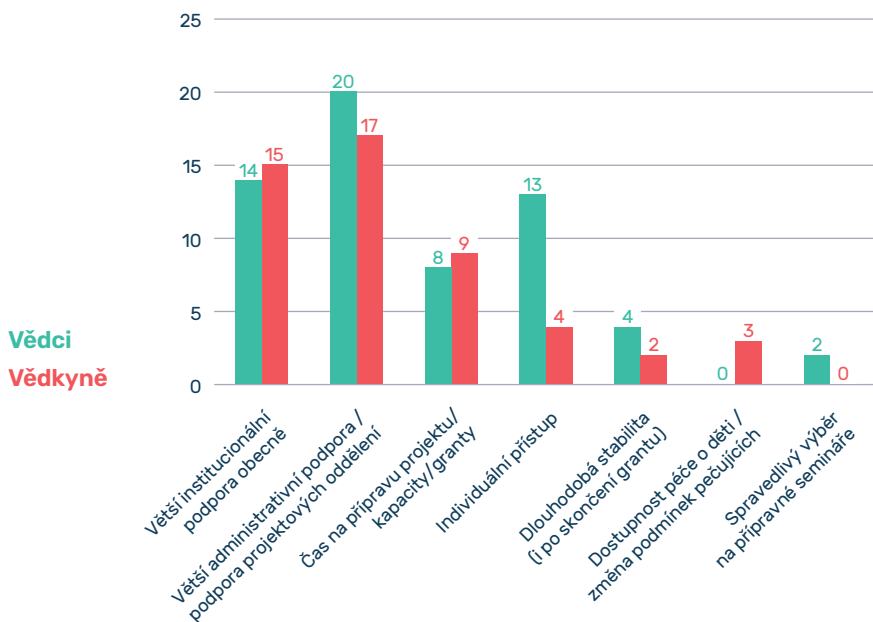
Graf 27 / Obecné změny – informovanost a motivace

Druhou nejčastější odpovědí (94 respondentů*tek a 121 incidencí) byla **větší institucionální podpora** včetně větší podpory projektových oddělení, jejíž nedostatek počítuje 49 vědců a 45 vědkyň, kteří uvedli

- větší institucionální podporu obecně (14 vědců a 25 vědkyň),
- větší administrativní podporu a větší podporu projektových oddělení včetně podpory se zpracováním žádosti o ERC grant (20 vědců a 17 vědkyň),
- dostatečný čas na přípravu projektu ERC grantu včetně možnosti „mini“ grantu, který by poskytoval kapacity na přípravu zpracování žádosti o grant (osm vědců a devět vědkyň),
- individuální přístup při výběru potenciálních kandidátů*tek i v celém procesu podávání žádosti o ERC grant (13 vědců a čtyři vědkyně),
- dlouhodobá stabilita i po skončení grantu (čtyři vědci a dvě vědkyně),
- spravedlivý výběr účastníků přípravných seminářů (dva vědci),
- větší podpora pečujících o dítě/děti, tedy větší dostupnost služeb péče nebo jiné podmínky pro pečující osoby (tři vědkyně).

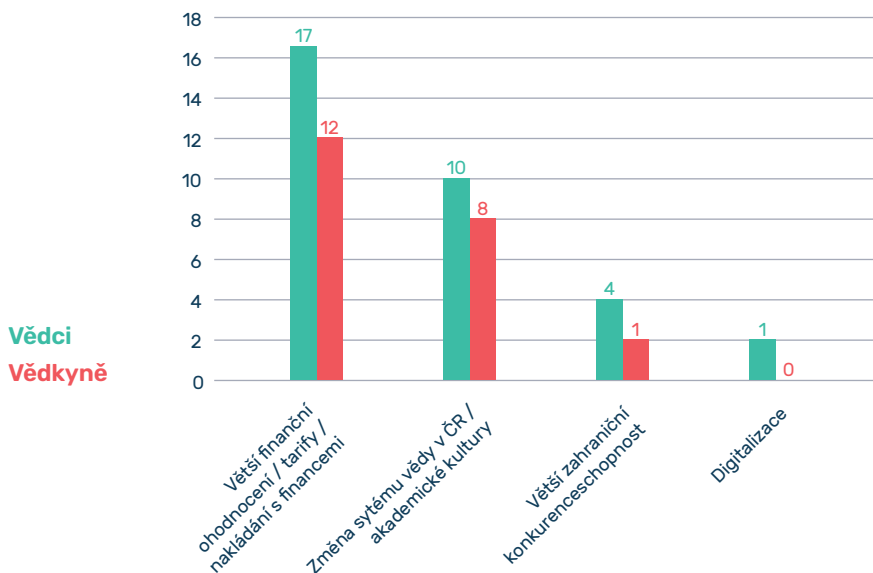
Graf 28 / Obecné změny – větší institucionální podpora

Další změnou, která má podle respondentů*tek (45 vědců a vědkyň, 53 incidencí) potenciál zvýšit počty účastníků a účastnic na ERC grantech, je **změna systému VaVal** v České republice. Vědci a vědkyně uvedli následující změny:

- lepší financování české vědy, vyšší ohodnocení a tarify a také správné nakládání s finančními prostředky z účelového financování (17 vědců a 12 vědkyň),
- změnu v celé vědecké kultuře v Česku, zkvalitnění české vědy a zlepšení akademického prostředí (10 vědců a osm vědkyň),
- větší zahraniční konkurenceschopnost (čtyři vědci a jedna vědkyně),
- digitalizaci (nejen) podávání žádostí o ERC granty (jeden vědec).

Graf 29 / Obecné změny – Změna systému VaVal

Významný počet odpovědí též zmiňoval **změny v ERC grantech** samotných, které uvedlo sedm vědců a pět vědkyň. Respondenti*tky zmiňovali především změny ve věkových (časových) omezeních jednotlivých typů ERC grantů nebo zjednodušení procesu žádosti o ERC granty a méně administrativy.

11 vědců a pět vědkyň uvedlo, že nejsou potřeba žádné změny, **žádné změny** je nenapadají nebo neuvedlo nic.

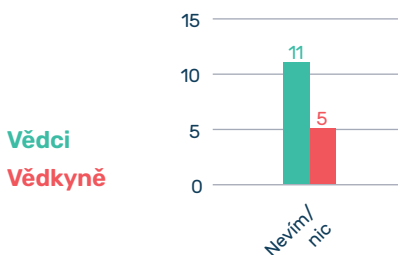
V odpovědích se objevily také **změny osobního charakteru**:

- větší sebevědomí vědců a vědkyň (3 vědci a jedna vědkyně),
- předchozí zkušenost s granty (2 vědci).

Graf 30 / Obecné změny – změna ERC grantů

Graf 31 / Obecné změny – žádné změny

Graf 32 / Obecné změny – změny osobního charakteru

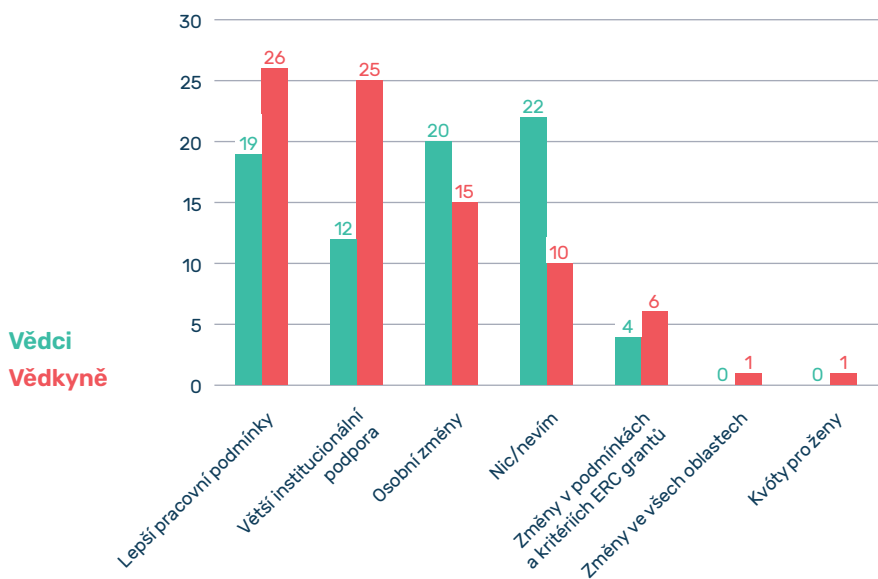

Změny vedoucí k vlastní účasti na ERC grantech

V této části odpovídali respondenti a respondentky na změny, které by ovlivnily jejich rozhodnutí osobně se účastnit ERC grantu. Součástí výsledků jsou odpovědi těch respondentů*tek, kteří uvedli, že ERC grant zatím nepodali. Celkem se jedná o 152 respondentů*tek, z nichž tři z nich na otázku neodpověděli.

Na grafu č. 33 vidíme odpovědi podle oblastí, které respondenti a respondentky uvedli jako změny, které by se musely odehrát, aby oni sami přemýšleli o účasti na ERC grantech.

Graf 33 / Změny osobně

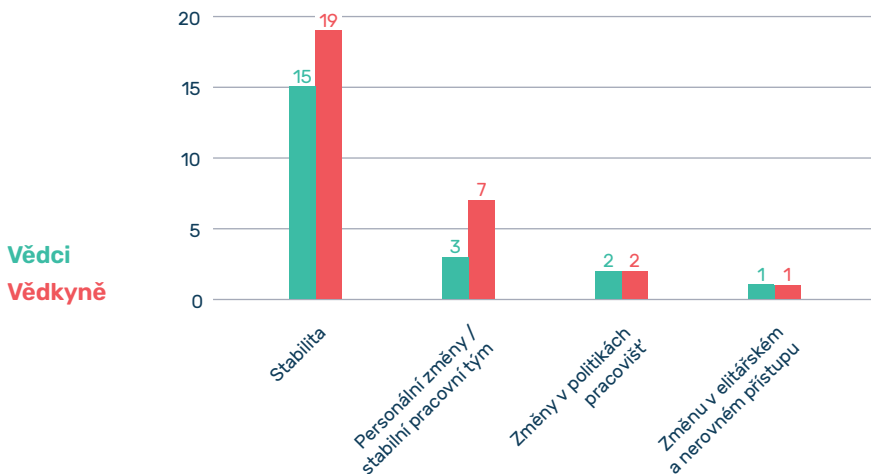

Respondenti*tky považují za nejdůležitější změnu **zlepšení pracovních podmínek**. Vědci a vědkyně (celkem 45, 50 incidencí) uváděli

- větší stabilitu, která znamená dostatek prostředků, času a kapacit na přípravu i realizaci projektu (15 vědců a 19 vědkyň),
- personální či jiné změny v pracovním týmu, stabilnější pracovní tým (tři vědci a sedm vědkyň),
- změny v politikách pracovišť (dva vědci a dvě vědkyně),
- změnu v elitářském a nerovném přístupu (jeden vědec a jedna vědkyně).

Z výsledků vidíme, že odpovědi v této kategorii udávaly více vědkyně (26) než vědci (19).

Graf 34 / Změny osobně – lepší pracovní podmínky

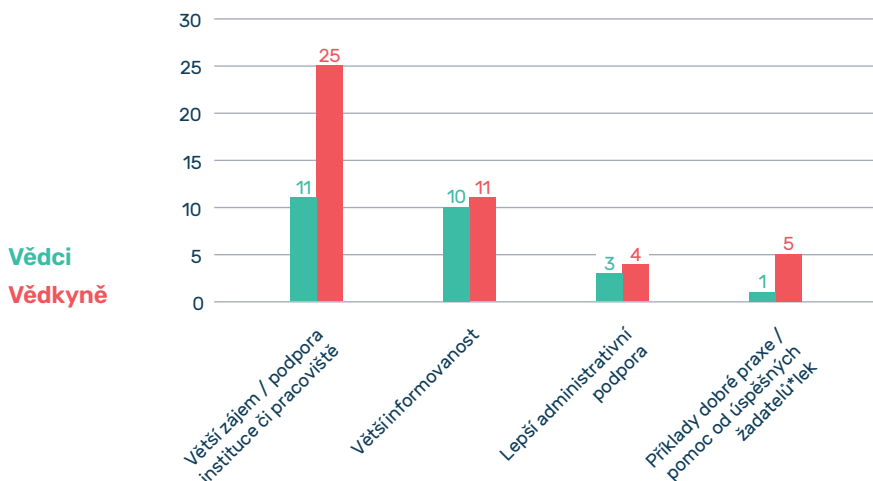

Jako druhou největší nutnou změnu pro vlastní účast vidí respondenti*tky (37 vědců*kyň a 64 incidencí) **větší institucionální podporu**, kam patří:

- větší institucionální podpora jako taková a větší zájem instituce nebo pracoviště (11 vědců a 25 vědkyň), včetně možnosti seznámení se s příklady dobré praxe či podpory a pomoci od úspěšných žadatelů*tek (jeden vědec a pět vědkyň),
- větší informovanost ohledně ERC grantů (10 vědců a 11 vědkyň),
- větší administrativní podpora v procesu žádání a realizace projektu (tři vědci a čtyři vědkyně).

I v této otázce převažují odpovědi vědkyň nad odpověďmi vědců, největší rozdíl vidíme v kategorii větší podpory instituce, kterou uvedlo více než dvakrát tolik vědkyň než vědců.

Graf 35 / Změny osobně – větší institucionální podpora

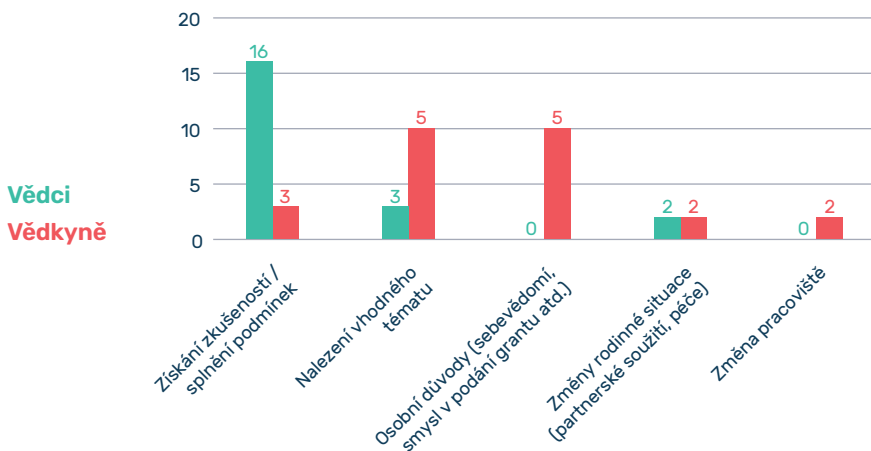

Pro část respondentů*tek (35 vědců a vědkyň, 38 incidencí) by pro účast na ERC grantu musely nastat **osobní změny**. Sem patří

- získání dostatečných zkušeností a splnění podmínek, které grant má (16 vědců a tři vědkyně),
- nalezení vhodného tématu projektu, které by mělo potenciál úspěšného získání ERC grantu (tři vědci a pět vědkyň),
- osobní důvody, kam patří např. větší sebevědomí, nalezení smyslu se o ERC grant snažit nebo věk respondenta*tky (pět vědkyň),
- rodinné důvody, které udávaly především vědkyně a kam patří péče o dítě a ohledy na partnerský vztah (dva vědci a dvě vědkyně),
- změna pracoviště, převážně přesun na instituci v cizině (dvě vědkyně).

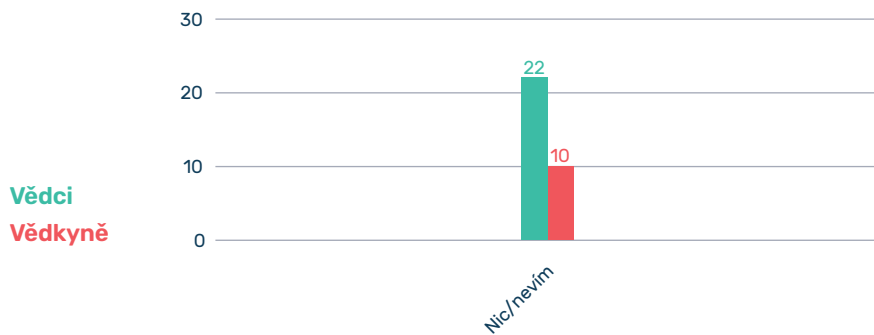
Ve většině odpovědí v této kategorii převažují vědkyně, výjimkou je změna v získání dostatečných zkušeností či splnění všech nutných podmínek pro ERC granty, kterou uvádí pětkrát více vědců než vědkyň a která má také nejvíce incidencí celkem.

Graf 36 / Změny osobně – osobní změny

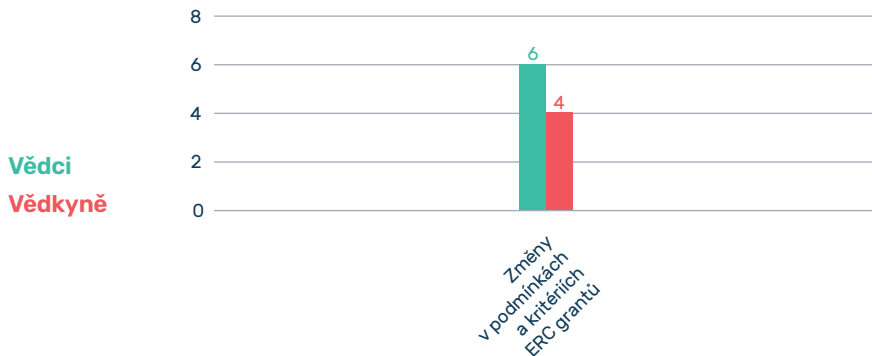
Velká část respondentů a respondentek odpověděla, že **žádné změny nejsou potřeba**, případně je žádné změny nenapadají. U této odpovědi vidíme značný rozdíl mezi vědci (22), kteří tuto odpověď udávali dvakrát více než vědkyně (10).

Graf 37 / Změny osobně – žádné změny / nevím

Celkem 10 respondentů*tek (šest vědců a čtyři vědkyně) uvedlo, že by vyšší účasti na ERC grantech mohla pomoci **změna v kritériích ERC grantů**, specificky změna počtu let od získání titulu Ph.D., podle které se ERC granty dělí na různé typy. Z některých odpovědí vyplývá, že se respondentům*tkám nedaří se vejít do stanovených typů grantu.

Graf 38 / Změny osobně – změna v kritériích ERC grantů

V odpovědích se dále objevily dvě, které udávaly **změny ve všech oblastech**, které se objevily napříč tímto dotazníkem (jeden vědec a jedna vědkyně).

Jednu incidenci získala také odpověď zavedení **kvót pro ženy** (jedna vědkyně).

Genderové aspekty (ne)účasti na ERC

Rozměr genderové nerovnosti se objevuje i v grantových soutěžích a ERC granty nejsou výjimkou. Celkové počty zapojených českých vědců jsou nízké, u vědkyň jsou ovšem ještě nižší, a to i přestože jejich šance na úspěch je téměř stejná jako u vědců. Z výsledků vidíme, že vědci a vědkyně udávají různé důvody pro podávání či nepodávání grantu a také udávají různé překážky, se kterými se v procesu podávání žádosti o ERC grant setkali, případně důvody pro nepodání.

Vědci ve svých odpovědích dávají důraz na finanční prostředky spojené s ERC granty, potenciální získanou svobodu, vlastní výzkumnou skupinu a prestiž. Vědci celkově více uvádějí důvody pro účast na ERC grantech, vědkyně naopak častěji uvádějí důvody pro neúčast na ERC grantech, případně překážky při procesu podávání žádosti. Vědkyně jako hlavní problémy uvádějí nedostatečnou institucionální podporu, na kterou upozorňují v několika otázkách. Nízkou podporu pak cítí nejen na úrovni instituce, ale také ze strany vedoucích či nadřízených. Napříč dotazníkem pak vědkyně udávají také složitosti, či dokonce nemožnost sladování práce a péče a nedostatečnou podporu kombinace práce s pečujícími povinnostmi. Vědkyně častěji nemají kapacitu na zpracování žádosti z důvodu péče o dítě (nebo rodinného příslušníka) nebo také nedostatku služeb péče, častěji mají pocit, že nesplňují kritéria z důvodu kariérní přestávky, případně opravdu nesplňují kritéria, konkrétně kritéria u jednotlivých typů grantů podle počtu let od získání titulu Ph.D.

U motivací pro podání ERC grantu se značně odlišují odpovědi vědců a vědkyň. Zatímco pro muže je naprosto zásadní motivací zlepšení finančního ohodnocení a větší finanční prostředky, pro ženy je to až třetí nejčastěji udávaný důvod. Vědci tuto odpověď také udávají více než třikrát častěji než vědkyně a ve vzorku respondentů*tek byli vědci nadreprezentováni, nicméně dle poměru této odpovědi je jednoznačné, že je tento důvod důležitější pro vědce než pro vědkyně. Větší rozdíly se pak objevují také u kategorie prestiže, kterou s sebou tyto granty přinášejí, a možnosti větší samostatnosti, které jako důvod častěji uvádějí vědci. Naproti tomu vědkyně udávají více důvodů pro to, proč by ERC granty nepodaly. Vědkyně mají více než vědci pocit nedostatečné podpory instituce. V několika otázkách udávaly tuto odpověď čteněji než vědci a odpovědi z dotazníku ukazují, že je to naprosto zásadní problém, se kterým se vědkyně potýkají. Častěji než vědci také uváděly nedostatečné kapacity na přípravu projektu. Rodinné důvody jako důvod neúčasti na ERC grantech včetně péče o děti pak jako odpověď u této otázky uváděly pouze vědkyně.

Rozdíly v odpovědích vidíme také u těch respondentů*tek, které již žádost o ERC grant podaly. Vědkyně častěji než vědci udávají jako překážku při podávání žádosti o ERC grant nedostatečné kapacity na zpracování žádosti (často z důvodu péče o dítě) nebo přímo péči o dítě. Zatímco vědci se při podávání žádosti o ERC grant setkali spíše s nedostatečnou podporou instituce, nedostatečnou kapacitou a neznalostí procesu podávání žádosti o grant, případně se s žádnými překážkami nesešli, vědkyně, které žádost podaly, zmiňují mezi překážkami péči o dítě či nedostatek služeb péče o dítě, naopak téměř neudávají, že by při podávání žádosti nenarazily na žádné překážky.

Genderové aspekty se pak významně ukazují také u otázky na osobní důvody nepodání grantu, kdy možnost péči o dítě a/nebo péči o rodinného příslušníka uvedlo více než čtyřikrát více vědkyň než vědců. Tyto odpovědi korespondují se stále ještě rozšířenými stereotypními přesvědčeními o rolích mužů a žen ve společnosti a zároveň opět poukazují na nedostatečnou institucionální podporu, kterou podle dotazníku pocítují především vědkyně. Stejně tak u pracovních důvodů vidíme velký rozdíl v odpovědích u nedostatečného administrativního zázemí a postupů při realizaci mezinárodních projektů, kterou uvedlo o čtvrtinu více žen, což při zohlednění převahy odpovědí od vědců představuje značný rozdíl.

Vědkyně dále častěji než vědci udávají, že se jim nepodařilo požádat o konkrétní typ ERC grantů, protože již přesahovaly počet let od získání Ph.D., a to kvůli kariérní přestávce z důvodu péče o dítě. ERC granty mateřskou a rodičovskou „dovolenou“ berou v úvahu a kritérium počtu let u jednotlivých grantů je o dobu strávenou péčí o dítě prodlouženo. Granty již ale neberou v úvahu fakt, že vědkyně se nevrací do stejné situace, ze které odcházely a že navrácení po kariérní přestávce vyžaduje čas, kdy vědec*vědkyně musí nastudovat nové poznatky ze svého oboru, obnovit své kontakty a spolupráce a znovu nastartovat vědeckou a výzkumnou činnost. Partnerský vztah se ukazuje jako silná motivace pro nepodání žádosti o ERC grant především u vědců, kteří se bojí, že by tímto mohli svůj vztah ohrozit, případně že by museli vycestovat od rodiny či se přestěhovat do zahraničí.

Shrnutí

- 8.1. Nedostatečná institucionální podpora_58**
- 8.2. Finanční prostředky a časové kapacity_58**
- 8.3. Informovanost_59**

V dotazníku se objevuje několik témat, která se opakují a která jsou uváděná velkým množstvím respondentů*tek. Jedná se především o nedostatečnou institucionální podporu, kterou udávají vědci a vědkyně napříč dotazníkem, stejně jako nedostatečné financování české vědy a problémy s tím spojené. Velkým tématem je pak také informování a propagace ERC grantů.

Nedostatečná institucionální podpora

kapitola

8.1.

ERC granty se pojí s jediným kritériem, a to s vědeckou excelencí. I z tohoto důvodu znamená získání ERC grantu prestiž a zviditelnění a přináší s sebou nové příležitosti a možnosti, čímž jsou ERC granty výhodné nejen pro jednotlivé řešitele*ky, ale také pro instituce, kde je projekt řešen. Podle odpovědí respondentů a respondentek ale neodpovídá exkluzivita a prestiž ERC grantů podpoře a snaze institucí tyto granty získat. Vedle nedostatku informací (viz níže) totiž vědci i vědkyně uvádějí nedostatečnou podporu institucí, a to ve všech krocích procesu podávání a případné realizace těchto grantů. Z odpovědí vyplývá, že některé instituce nejen nenabízí dostatečnou pomoc a podporu svým zaměstnancům*kyním, ale nevytváří ani dostatečné podmínky, které by byly pro žádání o ERC grant a jeho realizaci příznivé. Vědci a vědkyně nemají pocit, že by se mohli spolehnout na podporu svého pracoviště, v extrémních případech mají pocit, že je instituce téměř sabotuje. Zájem instituce popisují jako zájem „na oko“, tedy že podpora je jen deklarovaná, ale není reálná, a pokud podpora existuje, tak velmi rychle v průběhu podávání žádostí o grant vyprchá.

Finanční prostředky a časové kapacity

kapitola

8.2.

Respondenti a respondentky vnímají jako velký problém financování české vědy. Vědci a vědkyně uvádějí lepší finanční prostředky jako jednu z hlavních motivací pro podání žádosti o ERC grant, zároveň ale dodávají, že vzhledem k nízkému institucionálnímu financování vědy a výzkumu spolu s nutností žádat si neustále o menší granty, aby bylo vůbec možné dorovnat průměrný plat, je velice složité najít další čas a kapacity na podání

tak náročného projektu, jako je právě ERC grant. Nespokojenost s financováním neuvádějí respondenti*tky pouze ve spojení s institucionálním financováním, ale někteří také v souvislosti se získaným účelovým hodnocením. Získání tohoto vysoce kompetitivního a prestižního grantu totiž automaticky neznamená zvýšení platu (nebo dostatečné zvýšení platu), dostatečné finanční prostředky na vybavení nebo personální kapacity nebo šance na rozhodování o využití získaných prostředků. S financováním vědy souvisí také nedostatečné časové kapacity. Vědci a vědkyně často mají vedle vědecko-výzkumné činnosti v náplni práce také vzdělávací či jiné činnosti, případně kvůli nízkým platovým tarifům pracují více než 1.0 FTE. Respondenti a respondentky uvádějí jako návrhy změny možnost být dočasně uvolněn*á z některých povinností, sabatiki po vzoru zahraničních výzkumných a vzdělávacích institucí nebo granty za účelem zpracování žádosti o ERC grant. To vše se propisuje do jejich možností připravit kvalitní žádost o ERC grant.

Informovanost

kapitola

8.3.

Respondenti*tky pak upozorňují také na nedostatečnou informovanost. Podle odpovědí neodpovídá prestiž ERC grantů tomu, jak je o grantech informováno a jak jsou vědci a vědkyně motivováni pro podávání žádostí. Nedostatek informací má vliv nejen při seznámení se s granty, ale také v průběhu procesu žádostí o granty, kdy se vědci a vědkyně často setkávají s tím, že ani sama instituce a její oddělení (např. projektová oddělení) nemají dostatek relevantních informací. Někteří respondenti*tky také zmiňují, že kurzy a workshopy organizované za účelem podání žádosti o ERC granty buď nejsou příliš užitečné, v horším případě je výběr těch, kteří se kurzu mohou zúčastnit selektivní, a nerovné příležitosti tak vznikají již zde.

Odpovědi v dotazníku ukazují, že motivace a podpora vědců a vědkyň k podávání a realizaci ERC grantů zdaleka není stejná pro všechny a odhaluje nerovné příležitosti pro vědce a vědkyně.

Doporučení

Pro výzkumné a vysokoškolské instituce

- Vytvářet odpovídající finanční a časové podmínky pro přípravu ERC grantů na institucionální úrovni.
- Specificky odstraňovat překážky a nedostatek podpory, kterou pocítují zejména vědkyně – ať již na obecné úrovni ve srovnání s muži, nebo specificky s ohledem na přetrvávající nerovnou děbu odpovědností v souvislosti s péčí o dítě.
- Aktivně budovat kompetence na straně projektových oddělení tak, aby adekvátně podpořila přípravu ERC projektů.
- Zabezpečit dostatečnou administrativní i jinou podporu žadatelů*tek o grant ze strany projektových oddělení.
- Vytvořit transparentní systém nakládání se získanými finančními prostředky včetně odpovídajícího nárůstu osobního ohodnocení v rozsahu, který by pravidla ERC grantů umožňovala a který by byl pro uchazeče a uchazečky o tento typ grantu motivační.
- Motivovat pro tento typ grantů již mladé a/nebo začínající vědce a vědkyně (ideálně již na doktorském studiu).
- Zavést individuální přístup k jednotlivým žadatelům*čkám o ERC granty a zohlednit jejich individuální potřeby.

Pro Technologické centrum

- Zviditelnit ERC granty a zefektivnit propagační aktivity směřující na všechny vědce a vědkyně, kteří mají potenciál grant získat.
- Zefektivnit semináře a workshopy určené pro přípravu žádosti o ERC grant a otevřít je většímu množství zájemců*kyň.

Závěr

ERC granty jsou jakožto jedny z nejprestižnějších grantů vysoce selektivní, a úspěšnost jejich získání je proto velice nízká. Přesto je účast českých vědců a především vědkyň nízká. Tato analýza ukazuje, že vedle osobních důvodů pro neúčast existují v českém výzkumném prostředí systémové důvody pro nízkou účast. Analýza zjišťovala, zda vědci a vědkyně pocítili nějaké překážky, které je odradily, případně jim znemožnily podat žádost o ERC grant, nebo zda se museli s překážkami potýkat v průběhu podávání žádosti.

Respondenti a respondentky tohoto dotazníku udávají, že ačkoli ERC grant je prestižní záležitostí, a to pro samotné vědce a vědkyně i pro instituci, na které bude grant realizován, není institucionální podpora vědců a vědkyň dostatečná.

Důvody pro podání žádosti jsou jednoznačné a pojí se zároveň s problémem, na který mnoho vědců a vědkyň upozorňuje: nedostatečné institucionální finanční prostředky ve vědě a nutnost je získat z jiných zdrojů. ERC granty jsou tedy atraktivní především z důvodu získání značných finančních prostředků na delší dobu a jejich prestiže. Zároveň se ale ukazuje, že pokud pak vědci*kyně účelové prostředky získají, nejsou spokojeni s tím, jak s nimi instituce nakládá, což se odráží i v tom, že se zisk ERC grantu nutně nepromítne do finančního ohodnocení daného pracovníka*ice. V některých případech dokonce považují toto nakládání jako problematické až neetické. Zároveň se s nimi ale pojí velká administrativní a časová zátěž, které pak neodpovídá podpora ze strany institucí.

Velká část respondentů*tek si myslí, že ERC granty nejsou dostatečně propagovány, že je o nich k dispozici velmi málo informací, což se ukazuje i v průběhu podávání žádostí, kdy se vědci a vědkyně často nemají na koho obrátit pro informace a podporu.

Podle odpovědí mají vědci a vědkyně odlišné zkušenosti v rámci rozhodování o žádání o ERC grant a při procesu žádání.

Dle výpovědí respondentů a respondentek by se účast na ERC grantech mohla zvýšit v případě, že by instituce o těchto grantech efektivněji informovaly již mladé vědce a vědkyně, poskytly by kvalitní přípravné semináře a především dostatečnou administrativní a další podporu zájemcům a zájemkyním a umožnily by alespoň částečné zvýšení kapacit vědců a vědkyň pro zpracování žádosti o grant.

Výsledky dotazníku ukazují, že v ČR existují systémové překážky a problémy, které znesnadňují nejen získání grantu, ale celkově vědecké bádání a výzkumnou činnost. V případě žen jsou tyto systémové překážky posíleny přetrvávající nerovnou odpovědností za péči o dítě a nedostatečnými systémovými opatřeními na straně výzkumných a vysokoškolských institucí, které by vědkyně v kombinaci výzkumné práce a rodičovských povinností podpořily. Díky tomuto pak nemůže být využit maximální potenciál české vědy a lidí, kteří ji dělají.

Bibliografie

ERC Scientific Council. (2021). *Gender equality plan 2021-2027*. https://erc.europa.eu/sites/default/files/document/file/ERC_ScC_Gender_Equality_Plan_2021-2027.pdf

European Commission. (2022). *The European Research Council. Gender Statistics*. Dostupné z: https://erc.europa.eu/sites/default/files/2022-11/Gender_statistics_June_2022.pdf

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Portál.

Kladivo, P. (2013). *Základy statistiky*. Univerzita Palackého v Olomouci

Koníčková, N., Pazour, M., Frank, D., Kučera, Z., Chvojková, L., Kašlíková, A., Vaverková, I., Vaněček, J., Tsyachna, L., Daniel, O., Pracna, P., Donovalová, A., Linková, M., Procházková, L. (2022). *Analýza mezinárodní spolupráce ve VaVal a návrh doporučení ke zlepšení účasti ČR v Horizontu Evropa*. Technologické centrum Praha. Dostupné z: <https://stratin.tc.cas.cz/vystupy/2022/M1/Anal%C3%BDza%20mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20spolu-pr%C3%A1ce%20ve%20VaVal%20a%20n%C3%A1vrh%20doporu%C4%8Den%C3%AD%20ke%20zlep%C5%A1en%C3%AD%20%C3%BA%C4%8Dasti%20%C4%8CR%20v%20Horizontu%20Evropa.pdf>

Co je ERC?. Portál Horizont Evropa. [online]. Copyright © 2023 Technologické centrum Praha [cit. 31.08.2023]. Dostupné z: <https://www.horizontevropa.cz/cs/struktura-programu-he/excelentni-veda/evropska-rada-pro-vyzkum/informace?storiesType=0>

Fedorová, P., Hlavačka, M., Kašlíková, A., Kotouček J., Šimek, Z. (2022). *Granty Evropské rady pro výzkum (ERC)*. Technologické centrum.

Frank, D. (24.3.2023). *Dlouhodobě nízké zastoupení žen ve výzkumu v ČR se odráží i v míře jejich zapojení do přípravy prestižních grantů ERC*. Portál Horizont Evropa. [online]. Copyright © 2023 Technologické centrum Praha [cit. 29.08.2023]. Dostupné z: <https://www.horizontevropa.cz/cs/mohlo-by-vas-zajimat/hodnoceni-ramcovych-programu/narodni-studie-monitoring/informace/yiifnews/1777/dlouhodobem-nizke-zastoupeni-zen-ve-vyzkumu>

Novotná, H., Špaček, O., & Štvoříčková, M. (Ed.). (2019). *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy.

Vohlídalová, M. (2014). Academic Mobility in the Context of Linked Lives. *Human Affairs* 24 (1): 89–102.

Univerzita Karlova. (2024). MŠMT – ERC CZ. <https://cuni.cz/UK-4144.html>.

Úřad vlády České republiky. (2021). *Národní politika výzkumu, vývoje a inovací 2021+*. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=913172&ad=1&attid=913186>.

Příloha č. 1

Mapování důvodů pro nízké zapojení vědkyň a vědců do přípravy a účasti na ERC grantech (granty Evropské výzkumné rady)

Dotazník vznikl v návaznosti na opatření 6 a 13 Národní politiky výzkumu, vývoje a inovace 2021+ (zvýšení efektivity účelové podpory a zapojení výzkumných týmů do Horizontu Evropa).

Cílem dotazníku je zmapovat možné důvody, které zapříčiňují nízkou účast těch vědkyň a vědců, kteří dosahují požadované vědecké excelence, v soutěži o ERC granty, a zjistit potřeby a faktory, které mají vliv na zastoupení vědkyň a vědců mezi žadateli o ERC granty.

ERC granty jsou granty Evropské výzkumné rady, které jsou udělovány jednotlivým řešitelkám/řešitelům a jejich týmu. ERC granty jsou založené na vědecké excelenci a podporují hraniční výzkum, který posune hranice stávajícího poznání.

Dotazník je určen zejména vědkyním a vědcům, kteří podání žádosti o ERC grant zvažují, dále těm, kteří již žádost podali, a těm, kteří byli k podání osloveni či jim byla možnost podat ERC grant zmíněna či nabídnuta.

Tuto studii realizuje NKC – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR v rámci projektu sdílených činností STRATIN+ financovaného MŠMT (identifikační kód MS2104).

Deadline pro vyplnění dotazníku je 25. 9. 2023.

* Indicates required question

Základní informace

1. Jsem *

- vědec
- vědkyně

2. Pracoviště

---

3. Kariérní zařazení *

- doktorand/ka
- 2–7 let od získání Ph.D.
- 7–12 let od získání Ph.D.
- více než 12 let od získání Ph.D.

4. V jakém vědním oboru realizujete svůj výzkum? *

- Přírodní vědy
- Společenské vědy
- Inženýrství a technologie
- Humanitní vědy a umění
- Lékařské a zdravotnické vědy
- Interdisciplinární
- Zemědělské a veterinární vědy

Podání a získání ERC grantu

5. Podat žádost o ERC grant jsem *

- nezkoušel/a a ani jsem nad tím nepřemýšlel/a.
- nezkoušel/a, ale přemýšlel/a jsem nad tím.
- zkusil/a, ale grant jsem nezískal/a.
- zkusila, grant jsem nezískal/a, ale získal/a jsem ERC CZ.
- zkusil/a a grant jsem získal/a.

6. O jakém typu ERC grantu jste uvažoval/a, případně jste podal/a žádost či grant získal/a? *

- ERC Starting grant
- ERC Consolidator grant
- ERC Advanced grant
- ERC Synergy grant
- Proof-of-Concept grant
- Nevím / Nejsm si jistá/ý.
- O žádném

7. Proč jste o podání žádosti o ERC grantu uvažoval/a, nebo naopak neuvažoval/a? *

---

8. Co byste od získání grantu ERC očekával/a? *

---

9. Žádost o ERC grant jsem podal/a: Jaké jsou největší překážky, kterým jste při podávání žádosti o ERC grant čelil/a?

---

10. Zde máte možnost doplnit jakékoli informace týkající se překážek a dalších faktorů spojených s žádostí o ERC granty.

Žádost o grant jsem nepodal/a: .....

V následujících sekcích zjišťujeme důvody nepodání žádosti o ERC grant ve třech oblastech:

- 1) pracovní důvody**
- 2) institucionální důvody**
- 3) osobní důvody**

1) Důvody nepodání žádosti o ERC grant – pracovní důvody

Zaškrtněte všechny pracovní důvody, které se vás týkají. V případě, že na seznamu nenaleznete pro vás relevantní důvod, uveďte jej prosím do položky Jiné.

11. Rozhodovaly ve vašem případě o nepodání žádosti o ERC grant pracovní důvody?

- Nejsem dostatečně jazykově vybaven/a.
- Nemohu věnovat dostatečnou část pracovního času ze svého úvazku případné realizaci ERC grantu.
- Nemohu věnovat dostatečnou část pracovního času ze svého úvazku na přípravu kvalitní žádosti o ERC grant.
- Nedostatečné administrativní zázemí a postupy při realizaci mezinárodních projektů
- Nevidím v účasti v ERC grantu žádnou přidanou hodnotu pro svoji práci.
- Žádný z uvedených.

12. Komentář k sekci Důvody nepodání žádosti o ERC grant – pracovní důvody

---

2) Důvody nepodání žádosti o ERC grant – institucionální důvody

Zaškrtněte všechny institucionální důvody, které se vás týkají. V případě, že na seznamu nenaleznete pro vás relevantní důvod, uveďte jej prosím do položky Jiné.

13. Rozhodovaly ve vašem případě o nepodání žádosti o ERC grant nějaké důvody na institucionální úrovni?

- Instituci na podávání žádostí o granty nezáleží / Instituce o granty nestojí.
- Necítím dostatečnou podporu svého vedoucího a/nebo své instituce.
- Nejsem spokojen/a s institucionálním nakládáním s grantovými finančními prostředky (adekvátní navýšení platu, procentuální režie pracovišti atd.).
- Žádný z uvedených.

14. Zde máte možnost doplnit jakékoli informace týkající se institucionálních důvodů pro nepodání ERC grantu.

---

3) Důvody nepodání žádosti o ERC grant – osobní důvody

Zaškrtněte všechny osobní důvody, které se vás týkají. V případě, že na seznamu nenaleznete pro vás relevantní důvod, uveďte jej prosím do položky Jiné.

15. Rozhodovaly ve vašem případě o nepodání žádosti o ERC grant osobní důvody?

- Nemyslím, že bych ERC grant mohl/a získat.
- Necítím se dostatečně sebevědomá na podání/realizaci ERC grantu.
- Nejsem dostatečně informovaný/á o možnostech podat ERC grant.
- O účast na ERC grantu nemám zájem.
- Péče o dítě/děti.
- Péče o rodinného příslušníka.
- Účast na grantu ERC se neslučuje s plánováním rodiny.
- Účast na ERC grantu by mohla ohrozit můj partnerský vztah.
- Žádný z uvedených.

16. Komentář k sekci Důvody nepodání žádosti o ERC grant – osobní důvody

---

17. Co by podle vás mohlo vést ke zvýšení podávání žádostí vědkyň a vědců o ERC grant obecně? *

---

18. Co by se muselo stát, abyste vy osobně podal/a žádost o ERC grant? *

Děkujeme vám za vyplnění dotazníku.
Tým NKC - gender a věda

Nízká účast vědkyň a vědců na ERC grantech

Analýza dotazníku

Anna Donovalová

Marcela Linková

Vydal: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Jiřská 1, Praha 1

Vydání první

Praha 2024

© Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha 2024

Jazyková korektura: EKO Překlady s.r.o.

Grafika a sazba: Hedvika Vilinger Člupná

Publikaci vydalo Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i., s podporou projektu sdílených činností STRATIN+ financovaného MŠMT (identifikační kód MS2104).

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0.

Licenční podmínky navštivte na adrese creativecommons.org.

ISBN 978-80-7330-420-1 (pdf)

